

Proizvodnja v aprilu in maju

Marjana Kozamernik, dipl. oec.

V prvem tromesečju 1976 smo proizvodni plan dosegli poprečno mesečno količinsko 93 % in vrednostno 95 %. V aprilu je bil uspeh slabši od poprečja, saj je bila skupna proizvodnja 1.956 ton, od tega

TOZD	Količinsko	Vrednostno
VIJAKARNA	84	82
VERIGARNA	86	103
SIDRNE VERIGE	84	88
KOVAČNICA	82	87
ORODJARNA	—	141
VZDRŽEVANJE	—	58
SKUPAJ	85	91

Uspeh posameznih TOZD je bil precej izenačen z izjemo verigarne, ki je vrednostni plan presegla. TOZD orodjar- na izkazuje visok uspeh zato, ker smo šele v aprilu obraču- nali vse štiri mesece letošnje- ga leta in je v podatku zajet popravek za nazaj. Prav tako ni realen podatek o vrednost-

za eksterni trg 1.043 ton. Plan proizvodnje je bil tako dose- žen 85 % količinsko in 91 % vrednostno. Posamezne TOZD so dosegle naslednji uspeh (% izpolnitve plana):

ni proizvodnji z TOZD vzdr- ževanje, ker še ni dokončno izdelan obračun za stroške in- vesticijskega in rednega vzdr- ževanja osnovnih sredstev.

Eksterna realizacija je bila v aprilu zelo nizka, saj smo odpremili le 740 ton izdelkov. Problematična je bila pred- vsem prodaja na domačem

trgu, saj znaša razmerje od- premljenih količin na domači trg in za izvoz 30:70, vrednost- no pa 46:54. Prodaja domačim kupcem je zaostala zaradi uvedbe novih predpisov o pla- čevanju medsebojnih obvezno- sti. Izvozili smo 354 ton izdel- kov na konvertibilno področ- je, ostalo na klirinško. Vred- nostno je to predstavljalo 67 % na konvertibilno in 33 % na klirinško področje. Doseže- ni vrednostni izvoz v razdob- ju januar—april 1976 zaostaja za planiranim za 2 % in je za 55 % večji od izvoza v enakem razdobju preteklega leta. Skup- na prodaja je v aprilu dose- gla le 56 % predvidene z go- spodarskim načrtom, kar bo vsekakor negativno vplivalo na finačni rezultat zaradi iz- pada dohodka in povečanih zalog gotovih izdelkov. Pro- blem predstavlja nizko dose- žena prodajna cena na 1 kg iz- delka, saj smo v preteklem le- tu od junija dalje dosegli pri prodaji višjo ceno.

Če upoštevamo poleg pro- daje za eksterni trg še inter- no prodajo, to je promet med posameznimi TOZD, vidimo, da smo plan skupne prodaje dosegli 72 % in vrednostno 65 %. Kumulativni podatek pa kaže na 87 % izpolnitev pro- dajnega plana količinsko in 81 % vrednostno. Tudi v skup- ni prodaji se kaže zmanjšanje zaradi manjše prodaje na do- mačem trgu.

			Indeks 1976/1975
TOZD VIJAKARNA	kom.	453.954	99,9
TOZD VERIGARNA	kg	1.544	105,5
TOZD SIDRNE VERIGE	kg	3.103	76,4
TOZD KOVAČNICA	kg	683	112,7
SKUPAJ	kg	949	86,5

Produktivnost dela je bila v aprilu 1976 v primerjavi z aprilom 1975 za podjetje niž- ja, na kar je vplivala pred- vsem manjša proizvodnja na zaposlenega v TOZD sidrne verige.

TOZD	Količinsko	Vrednostno
VIJAKARNA	69	72
VERIGARNA	69	75
SIDRNE VERIGE	69	68
KOVAČNICA	100	97
ORODJARNA	—	92
VZDRŽEVANJE	—	67
SKUPAJ	71	78

Z rezultatom proizvodnje v maju nikakor ne moremo biti zadovoljni. V prvih petih me- secih zaostajamo za sprejetim gospodarskim načrtom že za 13 % in bomo do konca leta težko nadomestili izgubljeno.

Tudi eksterna prodaja v maju ni dosegla naših prič- kovanj, saj smo odpremili le 702 toni. Količinska odprema v razdobju januar—maj pokri- va 92 % proizvodnje in so za- loge gotovih izdelkov v pora- stu. Na domačem trgu smo prodali 61 % količine in 74 % vrednosti, v izvoz pa 39 % ko- ličine in 26 % vrednosti. Plan izvoza smo dosegli le 60 %, od tega 63 % količine na konver- tibilno področje. Vrednostno

Podatki iz Biltena SŽ kaže- jo, da so imeli tudi ostali, predvsem predelovalci žice, v aprilu težave s prodajo na do- mačem trgu. Tako je Tovil Ljubljana dosegel plan proda- je le 30 %, Žična 54 %, Veriga 56 %. Izjema je Plamen s 102 % izpolnitvijo vrednostne- ga plana prodaje, ker so v aprilu dosti izvozili, saj so presegli mesečni plan za 65 %.

Produktivnost dela, merjena s količinsko proizvodnjo na zaposlenega, je bila v aprilu (samo proizvodnja za ekster- ni trg):

Proizvodnja je bila v maju najslabša v letošnjem letu, saj smo plansko obveznost iz- polnili količinsko 71,1 %, vred- nostno 78,0 %. Posamezne TOZD pa so dosegle naslednji % izpolnitve plana:

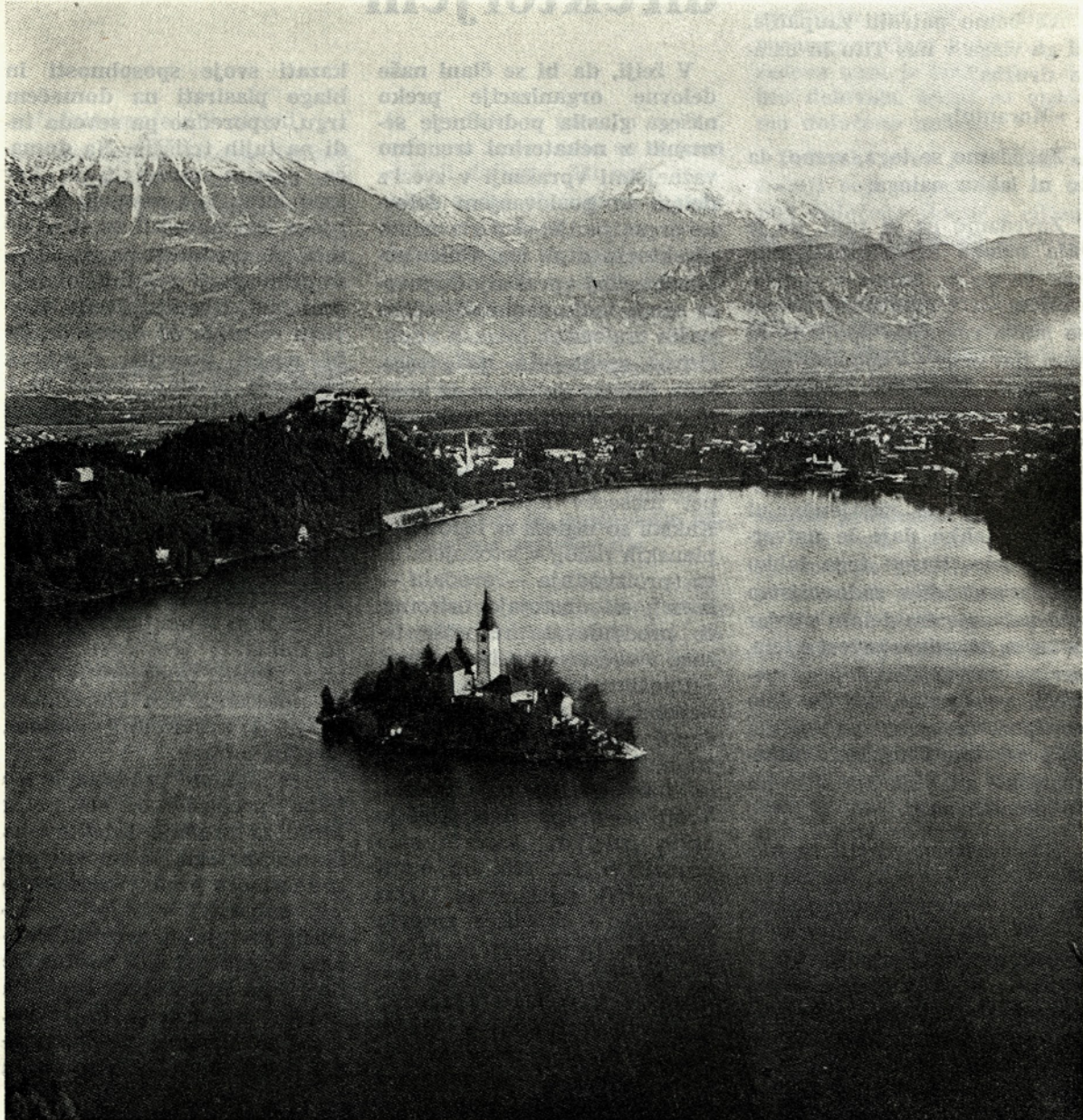
smo dosegli plan izvoza 73 %. Skupni plan izvoza smo v raz- dobju januar—maj dosegli 93 %, kar je 44 % več kot v istem obdobju lanskega leta.

Prodaja zaostaja za predvi- deno 25 %, kar je posledica izpada prodaje v aprilu in ma- ju. V primerjavi z istim raz- dobjem lanskega leta je in- deks 89. Takšno stanje je za- skrbnjujoče in bo imelo nega- tivne posledice skozi vse leto. Vse sile bomo morali usmeri- ti v zagotovitev prodaje.

Produktivnost dela, merjena s količinsko proizvodnjo na zaposlenega, je bila v maju na- slednja (proizvodnja za ek- sterni trg):

TOZD			Indeks 1976/1975	Maj 1976 april
VIJAKARNA	kom.	403.176	93	89
VERIGARNA	kg	1.366	114	88
SIDRNE VERIGE	kg	2.490	69	83
KOVAČNICA	kg	658	106	96
SKUPAJ	kg	813	81	86

(Nadaljevanje na 2. strani)

Mesec maj, mesec mladosti

NALOGA MLADINE NI, DA
UGOTAVLJA, KAJ JE STORI-
LA DOMOVINA ZANJO,
MARVEČ DA SE VPRAŠUJE,
KAJ JE ONA STORILA ZA
DOMOVINO

Kjer je volja, tam je pot.

Titovo geslo — geslo, ki je spodbujalo slehernega našega mladince v mišljenju in delu takoj po vojni, pri gradnji naše porušene domovine. In kdo je ta človek, čigar ime se sliši vedno in prodre do še tako skritih in odročnih krajev naše domovine?

Tito, Tito — so vzklikali bojevniki — partizani, Tito — so vzklikale množice ob naši osvoboditvi, njegovo ime so nosili na ustih graditelji naše domovine in danes, toliko let po osvoboditvi, izgovarja besedo »TITO« vsak s spoštovanjem in z zavestjo, da je to človek, kateremu smo dolžni zahvalo za vse, kar je dano lepega in veselega.

Mesec mladosti, mesec maj, posvečen našemu voditelju, zahteva tudi od nas mladih svojih naporov in zavest, da smo le mi — mladi, tisti, ki se moramo zavedati, da bomo s pravnim delovanjem obdržali in razvijali vse to, kar so nam po dolgoletnem boju priborili in zgradili starejši. Takoj po osvoboditvi so vsepovsod po naši domovini zijale globoke rane vojnega opustošenja. Zdaj, ko gledamo nazaj na prvo leto naše svobode, na leto obnove, lahko šele v celoti dojamemo vse ogromne napore, ki so bili potrebni, da so se te rane zacelile. V našem življenju in delu po vojni iz leta v leto globlje spoznavamo odločilni pomen NOB jugoslovanskih narodov. Stopiti v boj, v njem vzdržati, ga bojevati do konca, a tudi pasti, je pomenilo premostiti seda-

MESEC MLADOSTI

njost s prihodnostjo, presegati življenje, presegati sedanjost zavoljo izkušenj preteklosti. Zmagala je zavest, da ima naše ljudstvo neizčrpne ustvarjalne možnosti, zmagalo je prepričanje, da enotnost naprednih ljudskih sil zmaga tudi najtežje naloge. Vodil nas je in vodil nas bo še naš predsednik tovariš Tito, čigar stališča in pravilno vodstvo potrjujejo ne samo vsi naši državljani, pač pa tudi vse miroljubne in neuvrščene države. Boril se je za pravilno politiko vse svoje življenje, da bi nas pripeljal po pravilni poti v pravo življenje.

Nihče tega ne taji, vsi se zavedamo njegove velike naloge. In kdo bo obdržal vse, kar so nam starejši priborili?

— Mladina — na nas je sedaj naloga, da razbremenimo starejše, da sprejmemo bremena, ki so velika, da nadaljujemo začrtano pot po Titovih stopinjah. Imenujejo nas Titova mladina.

Ali mo vredni tega imena?

Ali bomo potrdili zaupanje, ki ga vlaga v nas Tito in ostala družba?

»Moramo!«

Zavedamo se tega, vemo, da to ni lahka naloga.

Zavedamo pa se tudi, da je bila naloga naših predhodnikov še večja. Samo s sodelovanjem in z resničnim delom se lahko razrešijo spopadi, ki smo jim priče — spopadi med človekom in družbo, med človekom in človekom, in človek s samim seboj, da bo človeški rod sploh lahko obstal.

Občutek, da življenje ni prazno, lahko daje le ustvarjalno delo. Razen tega lahko poudarim, da zadovoljstvo nad ustvarjenim delom nikdar povsem ne mine, zavest o tem, kar se ustvarjalcu lepega posreči, ne ugasne, ko je delo končano, marveč se oglašaja bolj ali manj močno vsakokrat, ko ga vidi ali sliši ali ko pomisli nanj.

Komunistični partiji in njenim voditeljem s Titom na čelu, kot osebnosti današnjega časa in kot človeku, smo dolžni zahvalo za svobodo, ki jo uživamo in za življenje, ki ga živimo. Na nas, na našem delu je, da čas teh imen ne bo nikoli izbrisal.

Marinka Cvetko

OB DNEVU BORCA

4. julija 1941 je bil v vili novinarja Vladislava Ribnikarja (Beograd) sestanek razširjenega politbiroja CK KPJ, ki ga je vodil Josip Broz-Tito, generalni sekretar CK KPJ. Na tem sestanku so se dogovorili, da je treba takoj pričeti oborožen boj proti okupatorju. Čeprav so ponekod že prej delovale partizanske skupine, bil je tudi formiran glavni štab NOV in POJ in glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet, je bil 4. julija 1941 izdan razglas in poziv vsem narodom Jugoslavije za splošen in organiziran oborožen boj proti okupatorjem.

Kmalu so se začele širom po Jugoslaviji ustanavljati partizanske enote, ki so preraščale v večje vojaške formacije, bataljone, brigade, divizije itd., ki so v štiriletnem težkem boju napadale in preganjale okupatorja na vsakem koraku ter izborile narodom težko pričakovano svobodo. Ne smemo pozabiti, da je v NOB izgubilo življenje preko 1,700.000 naših ljudi.

Zato je postal 4. julij 1941 zgodovinsko pomemben datum in ga po vsej Jugoslaviji vsako leto, kot DAN BORCA, praznujemo.

Kako masovna je bila udeležba v narodno-osvobodilnem boju tudi na Slovenskem, nam priča tudi podatek, da še danes po več kot tridesetih letih živi v Sloveniji še okoli 70.000 borcev.

N. Bulut

Razgovor z glavnim direktorjem

V želji, da bi se člani naše delovne organizacije preko našega glasila podrobneje seznanili z nekaterimi trenutno važnejšimi vprašanji v zvezi z delom in poslovanjem delovne organizacije, sem glavnemu direktorju dipl. ing. Golcu postavil nekaj vprašanj. Odgovori nanje bodo zanimali večino naših bralcev.

Tovariš direktor je z veseljem pristal na razgovor in na postavljena vprašanja odgovoril takole:

Proizvodni rezultati za prvih pet mesecev letos so znani. Kakšni so izgledi za izpolnitev planskih nalog v letošnjem letu (proizvodnja — prodaja — izvoz), ali obstojajo oziroma, če predvidevate resnejše težave v zvezi s tem in kakšne?

Upoštevajoč dejstvo, da po količini zaostajamo 2 % za zadano plansko nalogo, smatram, da bi zamujeno do konca leta morali nadoknaditi. Večji so problemi s prodajo naših izdelkov, katerih smo prodali za ca. 600 ton manj kot so jih posamezne TOZD dostavile v skladišče gotovih izdelkov. Ta količina je ostala v skladišču v glavnem od proizvodnje v mesecu aprilu in maju, ko so stopili v veljavo novi predpisi o plačanju blaga. Iz gornjega sledi, da mora sedaj komercialni oddelek po-

kazati svoje sposobnosti in blago plasirati na domačem trgu, vzporedno pa seveda tudi na tujih tržiščih. Na domača pravim zaradi tega, ker smo izvoz v 4 mesecih letošnjega leta povečali za 40 % po teži, po vrednosti pa za 55 %, v primerjavi z istim obdobjem lani. Dosežene cene v izvozu so nižje od domačih. Če bi nastal prevelik razkorak razmerja prodaje doma in v izvozu, predvidenega v letnem gospodarskem načrtu v prid izvozu, je v nevarnosti finančni del našega letnega načrta.

Povedati moram, da ima naša OZD cene izdelkov na domačem trgu pod kontrolo in poteka prav sedaj že leto dni od zadnje korekture, ki smo jo dobili. V tem času pa so nam stroški proizvodnje zaradi povečanja cen materialov, ki jih v proizvodnji rabimo, izredno porasli.

Ker nimamo prodane še vse letne proizvodnje, se poleg bitke za prodajo izdelkov na domačem trgu, intenzivno prizadevamo s prodajo nezasedenih kapacitet v tujini, predvsem v Sovjetski zvezi in Poljski. Razgovori se vodijo že dalj časa in računamo, da jih bomo dokončali še ta mesec.

Od uveljavitve novega načina plačevanja medsebojnih

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

Proizvodnja v aprilu in maju

Ugotavljamo lahko, da je produktivnost dela za podjetje v primerjavi z lanskim letom in s prejšnjim mesecem padla.

GIBANJE OD V ZPSŽ

Zaradi primerjave navajamo podatke o poprečnih OD na zaposlenega v okviru ZP Slovenske železarne (izplačani 15. 4. 1976):

	Plan 1976	Doseženi	Indeks
JESENICE	4.225	4.150	98
RAVNE	4.400	3.949	90
ŠTORE	4.300	4.325	101
PLAMEN	4.183	4.206	101
TOVIL	4.072	3.849	94
VERIGA	4.281	4.009	94
ŽIČNA	3.848	3.509	91
METALURŠKI INSTITUT	4.330	4.897	91
OSS SŽ	6.761	5.965	88

Med predelovalci smo na drugem mestu in dosegamo predvidene OD z gospodarskim načrtom v višini 94 %.

Leta 1941, po vdoru okupatorja v našo domovino in po napadu nemškega nacizma na Sovjetsko zvezo, je bilo očitno, da je namen fašizma in nacizma pod Hitlerjevim vodstvom podrediti svoji vladavini Evropo in svet.

Komunistična partija Jugoslavije, pod vodstvom tovariša Tita, je v takratnih zapletenih razmerah ocenila nastali položaj. Že 27. junija 1941 je bil formiran glavni štab narodnoosvobodilnih partizanskih odredov Jugoslavije, nekaj dni prej pa je bilo ustanovljeno tudi glavno poveljstvo partizanskih čet Slovenije. Izdan je bil poziv za oborožen boj proti okupatorju.

V Sloveniji so posamezne partizanske akcije začele preraščati v vseljidski odpor proti okupatorju. Tako je bila po ukazu glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet 22. julija 1941 izvedena prva organizirana množična akcija proti okupatorju. Pri Duplici so porušili most, med Kamnikom in Gornjim Gradom cesto, v okolici Kamnika so podrli telegrafске drogove, v bližini Radomelj je bil ubit nek gestapovec. Partizanske skupine se pojavljajo v okolici Kamnika, Homca, Radomelj, Trzina, Ihana, Doba, Moravč in drugod. Nato so se po vsej Sloveniji množile partizanske skupine. Kmalu so se formirale partizanske čete, bataljoni in kasneje večje vojaško-partizanske enote, ki so kot znano, imele odločujočo vlogo pri dokončni osvoboditvi Slovenije.

Ker je bila 22. julija 1941 izvedena prva organizirana partizanska akcija v Sloveniji, je ta datum izbran kot DAN VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA, ki ga v Sloveniji praznujemo vsako leto v spomin na te zgodovinske dogodke.

N. Bulut

(Nadaljevanje z 2. strani)

obveznosti sta potekla dva meseca. Kakšno je trenutno stanje v naši organizaciji združene dela — terjatve in obveznosti, er če je možno oceniti, kako bo ta nov način plačevanja vplival na naše poslovanje?

Novi zakon o plačevanju blaga je že naredil določen red. Hočem reči, da ne poznam države, kjer bi lahko blago naročil, ne da bi imel finančno pokritje. Pri nas je bil to pred 1. 4. večkrat slučaj, saj smo na primer v Verigi imeli podjetja, ki smo jim blago poslali že leta 1974, in iz začetka leta 1975, pa ga niso plačali. Novi zakon je temu naredil konec in računamo, da bomo ves denar, katerega so nam kupci dolgovali za prejeta blago dobili do septembra letos. (V aprilu je bila prodaja izredno nizka 56 % plana, torej plačila za to blago so prihajala v mesecu maju).

Do 28. 5. smo sprejeli že 19 milijonov dinarjev direktnih nakazil iz domačega trga, 3,7 milijonov dinarjev iz izvoza ... in za 24 milijonov dinarjev menic, katere bodo zapadle v plačilo v glavnem vse v 45 dneh. Torej 3,2 milijarde starih dinarjev več, kot je bi-

lo prodaje v mesecu aprilu, oziroma za to vsoto so se nam znižali dolžniki. Mi naše bveznosti sedaj plačujemo tekoče in to v 15 dneh, ali pa damo dobaviteljem za sprejeto blago menice, ki smo jih sprejeli od naših kupcev. Po novem zakonu namreč dolžnikov več ne more biti. Ako blago naročimo, ga moramo plačati, sicer so hude kazni za odgovorne osebe v podjetju. Vsekakor bo nov način plačevanja medsebojnih obveznosti pozitivno vplival tudi na poslovanje naše delovne organizacije.

Nedavno sprejeti samoupravni sporazum o osnovah in merilih delitve dohodka in osebnih dohodkov bomo kmalu začeli izvajati v praksi. Kako ocenjujete ta sporazum, kaj novega prinaša, kako bo vplival na proizvodnjo in produktivnost, ter poslovanje na sploh?

Delavski svet je na zadnji seji uskladi vse pripombe tega sporazuma in ga dal delavcem v potrditev. Mislim, da je s tem sporazumom napravljen bistven premik glede odločanja o dohodku. Sedanji sistem ima za uspešnost poslovanja celotne OZD enake gibljive dele osebnega dohodka brez upoštevanja in prizade-

vanja posamezne TOZD za izpolnitev planskih nalog.

Na kratko smo imeli poleg točkovne ocene delovnega mesta še vsak svoj giblivi del v obliki presega norme, osebne ocene, ali premije ter enotno vrednost točke, ki je vedno presegala vrednost 100. Po novem bo ta vrednost točke različna za posamezne TOZD in bo odvisna predvsem od izpolnjevanja nalog določenih v letnem gospodarskem načrtu.

Osnova zato je proizvodnja, lastna cena, ki jo je za izdelke dosegla TOZD ter od prodaje naših izdelkov celotne OZD.

Mislim, da je velika možnost posameznih TOZD za doseg boljšega OD prav v dobrem delu pri proizvodnji in zniževanju stroškov proizvodnje, kar je povsem pravilno.

Poteklo je že nekaj mesecev od uvedbe novega načina samoupravljanja po TOZD, delujejo tudi novi samoupravni organi. Kako so se po vašem mnenju znašli novi organi samoupravljanja, kakšna je njihova prizadevnost. Ali lahko pričakujemo pozitivni rezultat tudi v proizvodnji in poslovanju?

Organizacija v šestih TOZD bi morala prinesiti poleg večjega neposrednega vpliva pri odločanju o vseh važnih komponentah, tudi boljše ekonomske efekte. Nekaj tega sem že omenil, ko sem govoril o nizkih proizvodnih stroških in dobrem izkoriščanju strojev in naprav.

Prepričan sem, da so z malo izjemo samoupravni organi po TOZD boljše zaživel, kot smo pričakovali. Mogoče smo se malo prenačili pri prenosu na TOZD v odločanju o inovacijskih in izboljševalnih predlogih, ki jih predlagajo posamezni člani kolektiva. Ta zadeva nam je lani že kar dobro delovala, sedaj pa opazimo določeno mrtvilo.

Delavski svet je o tem na zadnji seji razpravljal in zavzel določene sklepe s ciljem, da se ta dejavnost ponovno oživi.

Kadar govorimo o odločanju, mislim, da bi morali posamezni člani DS OZD bolj samostojno posegati v probleme, ne pa, da posamezna vprašanja zavlačujemo z izgovorom — nisem se posvetoval »z bazo«. Tako včasih reševanje važnih problemov celo na škodo nas vseh zavlačujemo. Na splošno pa je celotno delo v posameznih odborih po TOZD steklo zelo dobro in le redko se pojavljajo težave, ki pa so tudi več ali manj subjektivne značaja. Za tako dobro vpeljavo je treba predvsem pohvaliti vodstvo političnih organizacij v podjetju, ki so vso zadevo res vestno in na pravem koncu prijele v roke.

Kaj bi trenutno kot najvažnejše povedali vsem članom delovne skupnosti?

Lani smo prodali skupno ca. 68.000 parov snežnih verig. Pri tem smo imeli določene težave pri večjem kupcu v Zahodni Nemčiji, predvsem zaradi različnih gum avtomobilov, ki jih posamezni proizvajalci pro-

izvajajo za isto dimenzijsko območje. Isti kupec, ki pozna naše možnosti, je kljub temu letos naročil 60.000 parov s pripombo, da se ne bo pri nas več pojavil kot kupec, če bodo tudi letos nastopale reklamacije.

Torej, dolžnost vseh članov kolektiva je, tudi tistih v galvaniki, da z vso vestnostjo pazijo pri delu. Če ne bomo letos vsestransko kvalitetni, potem bo v letu 1977 za verigar- no usodno.

S trgovinskim atašejem iz sovjetske ambasade vodimo že dalj časa razgovore o možnosti sklenitve večletnega sporazuma za dobavo verig v SZ.

V juniju se bodo verjetno vršili dokončni razgovori, katere bo vodil z naše strani generalni direktor SZ tovariš Klančnik, s strani SZ pa direktor Promsiriimporta tovariš Brežnjev, sin sekretarja partije SZ.

Vsem članom kolektiva želim povedati le eno: Samo od nas je odvisno, kako bomo v bodoče živeli in se razvijali. Zaradi tega bi moral sleherni član kolektiva na svojem delovnem mestu dati vse od sebe in svoje delo najboljše opraviti.

Ni prav, da so še danes med nami sodelavci, ki niso polno

Naša prizadevanja v zunanji trgovini

Marzidovšek Vinko, vodja izvožno-uvoznega oddelka

Preteklo leto smo zaključili s 4,47 milijoni dolarjev izvoza, kar predstavlja za nas pravo izvožno ekspanzijo. V primerjavi s prejšnjim letom je znašal skok v izvozu kar 76 %. K takšnemu uspehu je seveda pripomogla tudi sorazmerno ugodna konjunktura v svetu. Povprečno smo mesečno torej prodali na zunanji trg za 370.000 \$ naših izdelkov in če primerjamo ta pokazatelj npr. na leto 1961, ko smo letno izvozili za 379.000 \$ izdelkov, je to verjetno pokazatelj z največjo rastjo.

Za letošnje leto smo na osnovi tako ugodnih gibanj v preteklih letih smelo načrtovali 4.712.000 \$ izvoza. Kdor vsaj bežno sledi mednarodnim gibanjem gospodarstva, bo priznal, da je povečanje plana res pogumno dejanje, saj smo v zunanji trgovini na milost in nemilost prepuščeni razburkanim valovom svetovnega gospodarstva. Kljub temu rezultati prvih mesecev niso slabi, saj smo do konca letošnjega maja izvozili že za 1,8 milijonov dolarjev ali kumulativno kar 44 % več kot v istem razdobju lani. Z naročili pa imamo plan pokrit v višini 76 %. Res je, da bo ta dinamika izvoza v II. polletju padla, saj bomo v večini večje vzhodno evropske pogodbe že izdobavili. Visok izvoz v zadnjih me-

zaposleni in živijo na račun pridnih. Take bi morali sedaj izločevati iz naše sredine. Le tako bomo tudi v bodoče lahko imeli dobre osebne dohodke, dobro podjetniško akumulacijo, ki je garant za nadaljnji razvoj podjetja, in seveda garant, da bomo tudi v bodoče med vodilnimi po količini, predvsem pa v kvaliteti v državnem in evropskem merilu.

Kakšna je vaša kritična ocena našega glasila? Česa po vašem menju ne objavljamo v zadostni meri, kakšne članke (s katerega področja) po vašem preveč objavljamo, kaj bi v glasilu morali bolj poudarjati?

Z glasilom sem zadnje čase zadovoljen. Mislim, da bi morali v njem prinašati več vesti iz življenja v OZD, ter novic iz ostalih OZD v Slovenskih železarnah. Razni zakoni in pravilniki ne bi smeli v naše glasilo, le osnovne podatke o njih naj bi objavljali. Mogoče bi bilo potrebno nekaj več podatkov o naših konkurentnih podjetjih doma in v tujini.

Tovarišu direktorju se v imenu uredniškega odbora za odgovore najlepše zahvaljujem.

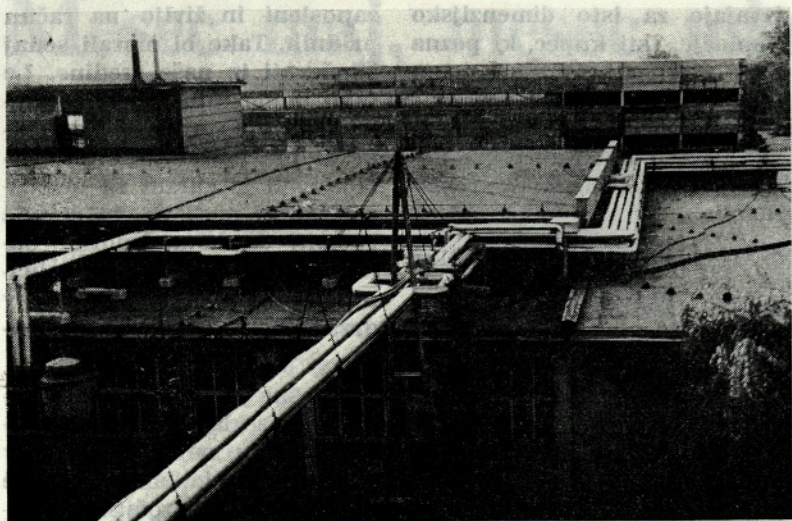
Urednik
Niko Bulut

secih nam je bil zelo dobrodošel zaradi izpada domače realizacije, kot posledice novih ukrepov v našem gospodarstvu.

Za člane kolektiva bo zanimiva vest, da smo po dolgotrajnih prizadevanjih končno prodrli na tržišče Turčije in sicer smo pred kratkim odpremili 2 sidrni verigi privatnim ladjedelnicam, medtem ko smo dobili posel ob veliki državni licitaciji, ki nam bo omogočila še letos izvoz 502 ton sidrnih verig na tržišče Turčije. Tako smo si poleg Romunije, Bolgarije in Holandije priborili še tretjega velikega odjemalca sidrnih verig — Turčijo. To je vsekakor velik uspeh za naš kolektiv.

Negativne posledice vedno večjega izvoza pa se odražajo v finančnem poslovanju naše delovne organizacije. Porast cen tako črne metalurgije kot tudi izdelkov predelave je v drugem polletju lanskega leta dosegel svojo gornjo kulminacijo, nakar so cene padle celo na nivo leta 1974. Res je, da cene v zadnjih dveh mesecih rahlo rastejo, toda to je neznatno v primerjavi s predhodnim padcem. Žal pa so cene naših reprodukcijskih materialov ostale na isti ravni oziroma so celo rasle. Nizkih

(Nadaljevanje na 4. strani)

Srednjeročni načrt slovenskih železarn 1976—1980

Marjana Kozamernik, dipl. oec.

ZP Slovenske železarn so pripravile osnutek samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega načrta proizvodnje in razvoja za obdobje 1976—1980. Tako so med prvimi sestavljenimi organizacijami združenega dela, ki so sestavile tako pomemben dokument. O tem je že razpravljala delavski svet SZ, preden ga je dal v razpravo delavcem v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih organizacijah. Do 21. 5. 1976 so posamezne OZD lahko dale svoje pripombe na osnutek. Strojne službe Slovenskih železarn bodo ponovno pregledale osnutek in dane pripombe, na osnovi tega pa sestavile dokončni predlog, ki ga bodo posredovali vsem delovnim organizacijam v okviru Slovenskih železarn v javno razpravo. Ko bo ta zaključena, bo samoupravni sporazum dobil svojo dokončno obliko in bo pripravljen za potrditev predvidoma do 30. 6. 1976.

Načrtovanje petletnega razvoja je šlo po dveh poteh. Najprej smo sestavili razvojni program v okviru delovne organizacije po posameznih TOZD (v lanskem letu), tega smo usklajevali na nivoju Občine Radovljica, v okviru ZPSŽ pa so usklajevali programe posamezne DO. Istočasno so morali upoštevati tudi družbeni plan o ekonomskem in socialnem razvoju Jugoslavije in Slovenije.

Osnovna naloga petletnega plana je moderniziranje tehnološkega postopka in proizvodnih naprav, s tem pa tudi povečanje proizvodnje in prodaje gotovih izdelkov.

(Nadaljevanje s 3. strani)

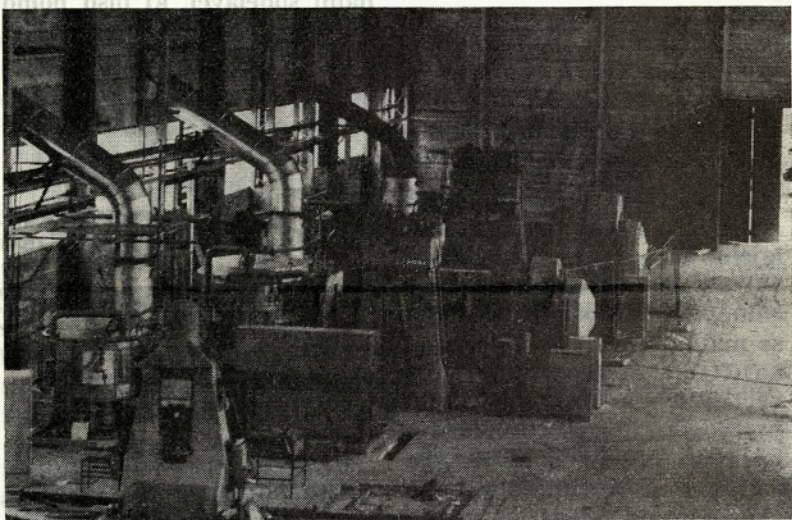
NAŠA PRIZADEVANJA V ZUNANJI TRGOVINI

cen, ki jih dosegamo v izvozu, nam ne bo pokrila niti solidarnostna pomoč ob premiranju v okviru ZPSŽ.

Pri tem pa naletimo še na drugo težavo. V evropskih državah, kjer računamo na največja naročila, nam le-ta pogujejo z nakupom valjane ali vlečene žice. In ker je Združene jugoslovanskih železarn v Beogradu prvi filter za dobivanje soglasja za uvoz teh materialov, so nam pri trenutnih zalogah teh izdelkov doma takšni posli onemogočeni.

Ker izvažamo letos prvokrat v pogojih nove organizacijske strukture naše delovne organizacije, bo zanimivo analizi-

izdelkov. Ob rasti produktivnosti dela je nujno tudi zniževanje stroškov proizvodnje in tako zagotavljanje večjega poslovnega uspeha. Cilji proizvodnje so zadovoljitev potreb jugoslovanskega trga in pa usmerjanje na razna zunanja tržišča. V prihodnjih letih naj bi se oblikovali razni

Skupina postrojenj v novi kovačnici

načini dohodkovne soodvisnosti med posameznimi DO v okviru ZPSŽ.

Samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega načrta obsega naslednje člene:

— skupni cilji in razvojna politika,

rati, katera TOZD nosi največje breme izvoza. Za pet mesecev letošnjega leta izkazuje najvišji izvoz verigar z 873.216 \$ oziroma 47 % celotnega izvoza. Na drugem mestu je TOZD sidrne verige z 575.829 \$ ali 32 % celotnega izvoza. Tretja je TOZD vijakar z 213.573 \$ oziroma 12 %, ter TOZD kovačnica z najmanj izvoza tj. 156.939 \$ oziroma 9 % celotnega izvoza. Obratna pa bi bila slika, če bi porazdeljevali uvoz, potem bi bila na prvem mestu vijakarna in da-lež za njima šele verigar. Takšen odnos opravičuje sporazum, ki smo ga sprejeli lani in ki porazdeljuje breme izvoza med posamezne TOZD.

- obseg in pogoj rasti proizvodnje,
- oskrbovanje proizvodnje,
- notranji blagovni promet,
- prodaja izdelkov,
- naravnost na SEV in dežele v razvoju,
- združevanje, pogoj razvoja.

Tovarna verig Lesce predvideva takole rast celotnega dohodka (po stalnih cenah iz leta 1975 v milj. din):

1975	324
1980	453
indeks	140

V prvotnem predlogu so bili podatki za leto 1980 drugačni in je znašal indeks porasta celotnega dohodka le 126. Po razpravi na sestanku političnega aktiva Tovarne verig Lesce, dne 20. 5. 1976, smo plan spremenili.

V petletnem razdobju predvidevamo naložbe v osnovna in obratna sredstva 279 milijonov din. Od tega bomo pokrili iz:

lastnih sredstev	60,2 %
tujih kreditov	8,6 %
domaćih kreditov	31,2 %

Da bi bile naložbe v osnovna sredstva čimbolj usklajene z razvojnimi programom, bodo morale posamezne delovne organizacije v okviru SZ za naložbe nad 15 milijonov din dobiti soglasje vseh ostalih. Take investicije bo moral delavski svet SZ potrditi in bo to pogoj za pridobivanje investicijskih kreditov iz združenih sredstev v interni in poslovnih bankah.

V sporazumu so predvidene tudi kazni za neizpolnjevanje medsebojnih obveznosti. Tako se bodo že v letnem gospodarskem načrtu določile količine blaga, ki

ga je DO — dobavitelj dolžna realizirati v dogovorjeni kvaliteti in roku. Če dobavitelj ne bo izpolnil obveze, bo moral prispevati v rezervni sklad 10 % od vrednosti neizdobljenega blaga. Prav tako pa mora DO — kupec zahtevati najprej ponudbo od DO v okviru SZ, šele če tu ne dobi ustreznega repromateriala, lahko išče drugod.

Glede izvoza SZ so si zadali nalogo, da bodo v letu 1980 izvozili za 100 milijonov dolarjev gotovih izdelkov. Med posamezne DO je ta obveza razdeljena sorazmerno s predvidenim številom zaposlenih. Na Tovarno verig odpade v letu 1980 6,6 milijonov dolarjev izvoza. Tak obseg smo predvideli tudi sami v petletnem planu. Glede premiranja izvoza v okviru SZ smo predlagali, naj bi se sam način izračunavanja premije ne spreminjal vsaj 2 leti.

V okviru SZ se bodo namenila združevanja sredstva za skupne naložbe, in sicer v višini 10 odstotkov letno od investicijskih sredstev TOZD oziroma DO. Investicijska sredstva se bodo oblikovala iz amortizacije in akumulacije iz dohodka. Delež investicij iz dohodka naj bi bil najmanj v višini 8 % od poslovnega sklada.

V času razprave bomo še govorili o razvojni poti v prihodnjih petih letih, čeprav prvo plansko leto že teče. Skušali bomo čimbolj izpolnjevati postavljene naloge.

Delo sveta ZK

Vladimir Silič

Svet ZK je na seji, ki je bila v aprilu, obravnaval predvsem vprašanja, kot so uresničevanje stabilizacijske politike glede na letni gospodarski načrt, realizacije investicijskega programa, nadalje razvoj samoupravnih odnosov v delovni organizaciji z vidika reorganizacije na temeljne organizacije združenega dela in še nekatera vprašanja, o katerih je tudi zavzel določene sklepe.

Z uresničevanjem ciljev stabilizacijske politike in letnega gospodarskega načrta v prvem tromesečju tega leta je član seznalil sekretar sveta ZK. Navedel je nekatere najpomembnejše kazalce uspešnosti, kot so: fizični obseg proizvodnje, vrednostni obseg proizvodnje, gibanje produktivnosti in gibanje zalog, vse v odnosu na prvo tromesečje lanskega leta in v odnosu na letni gospodarski načrt. Poleg tega je poročilo zajelo tudi gibanje osebnih dohodkov.

Omenjeno poročilo je dopolnil še direktor ing. Golc z nekaterimi konkretnimi razlagami o stanju in izgledeh na posameznih področjih.

Iz obeh poročil je razvidno, da je proizvodnja nižja od planirane, da je produktivnost dela upadla, zaloge so porasle, osebni dohodki pa stagnirajo.

Glede na navedene ugotovitve je svet ZK za izboljšanje situacije sprejel naslednje sklepe:

Pri sprejemanju letnega gospodarskega načrta smo poudarili, da so vsi, ki so sodelovali pri sestavljanju in predlaganju letnega gospodarskega načrta zborom delavcev, osebno odgovorni, da bodo zagotovili vsi pogoji za izvrševanje planskih nalog, zato jih ponovno opozarjamo na to odgovornost. Tovariši direktor naj od vseh zahteva hitre in učinkovite ukrepe. Takoj naj izdelajo poročila, kakšne ukrepe so že podvzeli in kakšne imajo še predvidene, da se bo stanje v čim krajšem času izboljšalo. O teh ukrepih naj obvesti svet ZK in v posameznih primerih ustrezno ukrepa.

Opozarjamo na to, da smo dolžni instalirane kapacitete v proizvodnji ustrezno izkoriščati in zato zagotoviti vse pogoje, sicer bomo smatrali, da so bile posamezne investicije zgrešene.

Glede na zahteve posameznih članov ZK, da bi bilo zaradi sedanjih težav treba sklicati zbor vseh komunistov v delovni organizaciji, je svet sprejel sklep, da naj se tak posvet skliče predvidoma konec maja, na njem pa naj tov. direktor seznani člane ZK z gospodarsko situacijo v delovni organizaciji.

Člani sveta ZK so kritično ocenili izvajanje investicijske dejavnosti v naši delovni organizaciji predvsem v pogledu časovne realizacije posameznih projektov in sprejeli naslednji sklep:

Izvajanje investicij poteka prepočasi in neplansko. Hitrejši aktiviranje investicij bi znatno vplivalo na boljše gospodarjenje delovne organizacije. Svet ZK ocenjuje, da bi trenutne gospodarske težave mnogo lažje premagali, če bi postavljene investicije pravočasno stekle v pogon. Ugotavljamo, da so bili pri vseh investicijah prekoračeni vsi roki, ki so jih zato odgovorne službe in posamezniki postavili sami. Obseg investicij v naši delovni organizaciji je postal tolikšen, da izvajanje teh ne more v redu potekati in da tudi ni možno postavljati realnih rokov izvršitev, če za to ni bila ali ne bo uporabljena ustrezna metoda planiranja.

Tehnični direktor in vodja investicijske službe naj o postavljenih rokih in metodah, ki so bile zato uporabljene ter o poteku izvajanja investicij nasploh izdelata kratko kritično in analitično poročilo za svet ZK.

Ker pogosto prihaja do stanja, da nimamo vedno zagotovljenih pogojev za normalno obratovanje, čemur je v veliki meri kri-

va nepreskrbljenost ali nepravčasna preskrbljenost z naročili in materialom, je svet sprejel naslednji sklep:

Za sodobno visoko produktivno in konkurenčno proizvodnjo je potrebna tudi dolgoročno usmerjena komercialna politika. V sedanjem času so zato vedno bolj prisotna dolgoročna poslovna sodelovanja. Zato bi morali v naši komercialni politiki v večji meri kot doslej preiti od enkratnih komercialnih pogodb k dolgoročnemu pogodbenemu poslovnemu sodelovanju.

Ukreniti je treba vse za čim boljše obvladovanje trga in s tem zagotoviti večjo možnost za prodajo naših izdelkov.

Svet ZK je na tej seji ocenjeval tudi delo izvoznouvoznega oddelka v letu 1975. Smatral je, da je bilo izredno uspešno in izrekel priznanje vsem, ki so kakorkoli prispevali k uspehu na področju izvoza.

Svet je obravnaval tudi informacijo o razvoju samoupravnih odnosov v delovni organizaciji in uresničevanju ustavnih določil.

Člani sveta ugotavljamo, da je trenutno večji razkorak med dejanskimi odnosi in pa odnosi, ki jih imamo zapisane v samoupravnih aktih, kot pa med akti in ustavo oziroma osnutkom zakona o združenem delu. Zato je sedaj čas, da postavimo v ospredje uveljavljanje sprejetih določil.

Že sprejeti del samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo se vse prepočasno vrašča v naše delo in življenje. To pomeni, da temeljne organizacije še vedno nimajo tiste vloge pri odločanju v procesu ustvarjanja dohodka kot jim gre. Vodje TOZD še nimajo vloge soustvarjalcev in odgovornih dejavnikov v celotnem procesu poslovne politike. Sklepi DS TOZD se premalo resno in zavzeto izvršujejo, hkrati pa se DS TOZD še ne obnašajo kot osrednji samoupravni organi temeljne organizacije in se njihovo delo obremenjuje z drobnimi operativnimi problemi proizvodnje. Samoupravne delovne skupine v večini primerov še sploh niso zaživele.

Vzroki za tako stanje so predvsem premajhna zavzetost vseh odgovornih činiteljev od družbenopolitičnih organizacij, individualnih poslovnih organov in vodilnih delavcev. Še vedno je prisotna tehno-kratska miselnost, premajhna družbena osveščenost delavcev in nezadovoljivo sodelovanje strokovnega kadra v procesu samoupravljanja.

Ta ocena ni popolna, služi pa naj predvsem sekretarjem OC ZK za nadaljnje pospešeno uveljavljanje novih odnosov. Celovito oceno pa bo treba pripraviti v času javne razprave o Zakonu o združenem delu.

Svet ZK je prevzel pobudo in predlagal sindikalnim organizacijam, da v skladu s tezami za sestavo pravilnika o družbeni samozaščiti, izvedejo postopek za izvolitev Odbora za družbeno samozaščito kot izvršilnega organa delavskega sveta delovne organizacije. Svet je predlagal tudi sestavo tega odbora.

Koordinacijski odbor za usmerjanje družbenopolitične aktivnosti in uresničevanje ciljev družbenoekonomske politike v letu 1976 je dal vodstvu računovodskih služb nekatere konkretne naloge, da bi bila obravnavna zaključnih računov podana na enostaven in delavcem razumljiv način; ker te smernice v naši delovni organizaciji niso bile v celoti realizirane, je svet sprejel v zvezi s tem naslednji sklep:

Težave s časovno stisko pri sestavljanju zaključnega računa vzamemo na znanje. Vendar vse pomanjkljivosti niso samo plod pomanjkanja časa, saj bi se marsikatera od predpisanih točk za obravnavo zaključnega računa lahko ustrezno pripravila

(Nadaljevanje na 5. strani)

(Nadaljevanje s 4. strani)
že prej, kot so bila dana zadnja navodila o sestavi zaključnega računa. Zato bo svet ZK v bodoče preprečil, da bi se tako pomemben dokument kot je zaključni račun obravnaval na podobnem način kot letos.

Preko občinskega komiteja naj se sproži pobuda za spremenjen način sprejemanja zaključnega računa.

Svet je sprejel tudi sklep, da se v okviru idejno-političnega usposabljanja članov ZK organizira izobraževalni seminar na temo: »dohodkovni odnos« ali »družbeno planiranje«.

Svet je obravnaval povečane prispevne stopnje od bruto OD. Ugotovljeno je bilo, da se pri tako pomembnih odločitvah, ko gre za odločanje o dohodku, delegati premalo povezujejo z bazo in s strokovnimi službami. Od občinskega izvršilnega sveta pa se zahteva pismeno pojasnilo, zakaj je prišlo do take spremembe in kako je možno izpeljati tako spremembo brez soglasja zborov delavcev, na katerih je bil prvotni predlog potrjen.

O tem postopku naj izreče svoje mnenje tudi aktiv delavcev

komunistov neposrednih proizvajalcev.

Svet je podprl predlog, da se skliče slavnostna seja sveta ZK z novospregletimi člani. Sestanek se skliče v okviru praznovanja 1. maja in ob priložnosti, ko je članstvo v ZK v naši delovni organizaciji preseglo število 100. Pripravi se razgovor z novospregletimi člani in se jim izroči knjižna darila.

Ob tej priložnosti naj se podari knjižne nagrade tov. Hanžiču in tov. Pogačniku za uspešno in požrtvovalno delo v preteklem mandatnem obdobju.

Rudarske verige, pomemben proizvod TOZD sidrne verige

Gvido Melink, dipl. ing.

Prvi poskusi osvajanja proizvodnje rudarskih verig v naši delovni organizaciji segajo v leto 1962. Iz takratnih skromnih začetkov, smo si postopoma pridobivali izkušnje, povečevali kapacitete, tako da smo danes vodilni proizvajalec teh izdelkov v državi. Danes skušamo s temi izdelki prodreti tudi v izvoz, posebno na vzhodno evropsko tržišče. Rudarske verige predstavljajo pomemben element letnega gospodarskega načrta TOZD v letu 1976, saj znaša njihov delež 6,1 % po teži, vrednostno pa 15 %, skupnega — eksterne in internega plana proizvodnje. Proizvodni cikel teh verig obsega 35 tehnoloških, kontrolnih in transportnih operacij.

Analiza trga za te izdelke kaže naslednjo sliko. Rudniki v Evropi prehajajo iz klasičnih dvoveržnih transporterjev na enoveržne transporterje z brezkončno vlečno verigo. Posebna oblika prečke pa omogoča pritrjevanje le-te neposredno na posamezen člen verige. Kot posledico prehoda na enoveržne rudarske transporterje lahko pričakujemo potrebe po verigah večjih premerov, oziroma potrebo po verigah višjih kvaliteten stopenj. Doslej smo izdelovali le rudarske verige do premera 18 mm.

Tem ugotovitvam ustrezno smo izgrajevali nove investicije, tako da smo v sedanjem trenutku povsem pripravljeni na pričakovano ekspanzijo na trgu. Ugotavljamo tudi pravilnost izbrane in vpeljane teh-

nologije brezkončne verige, ki je tudi trenutno, ko izdelujemo konce z izrezovanjem členov, ekonomsko utemeljena.

Ker razpolagamo z najmoderenjšimi visoko produktivnimi stroji za varjenje in z upogibalnimi kapacitetami tako za upogibanje v hladnem, kakor tudi za upogibanje v vročem ter s kvalitetnimi agregati za toplotno obdelavo, nam preostane, da z mehanizacijo ročnih operacij in z zmanjšanjem pomožnih časov ob obstoječem stanju zaposlenih uskladiamo kapacitete in skrajšamo proizvodni cikel.

V ta namen smo na upogibanju uvedli takozvano upogibanje s saržerjem, s čimer smo povečali zmogljivosti za 30 %. Z uvedbo primarne paletizacije — žarilnih košar poteka toplotna obdelava verig in transport do kalibriranja v celoti mehanizirano — žarilec je samo kontrolor procesa.

V teku pa je modernizacija finalizacije verig: kalibriranje, pregled, razrez, vezava, lakiranje, za kar že imamo v izdelavi nova stroja za odpiranje členov in hidravlične škarje za rezanje verige na konce.

Z doslej izpeljano boljšo organizacijo dela zmoremo 100 % večjo proizvodnjo teh verig v letošnjem letu s samo 50 % povečanjem delovne sile. Z uvedbo mehanizacije na finalizaciji pa bomo tu lahko zmanjšali število zaposlenih še za 15 %.

Čeprav nastopajo trenutne težave pri prodaji rudarskih verig, je ob sedanjih naftni kri-

zi, ki vlada v svetu in ki povzroča močnejšo eksploatacijo trdnih goriv — rudnikov, skoraj nemogoče pričakovati padec konjunktore pri teh izdelkih. Prav tako pričakujemo, da se bodo tudi jugoslovanski rudniki, ki po oceni dejanskega stanja zaostajajo za evropskimi, modernizirali v smislu uporabe enoveržnih transporterjev, tako da sedanje težave lahko ocenimo kot prehodne, ki so posledica splošnih težav v jugoslovanskem gospodarstvu, v katerih smo se znašli po sprejetem zakonu o zagotavljanju plačil.

Izredna razširjena seja sveta ZK TVL

Svet ZK in vse osnovne organizacije ZK v naši delovni organizaciji že dalj časa pospešeno delajo na tem, da se poveča število članov ZK v TVL. V ta namen so si postavili za nalogo »vsak deseti zaposleni v naši DO naj bo član ZK«. Da bi tej akciji dali še večji poudarek, je bila v okviru prvomajskih praznovanj sklicana izredna razširjena seja sveta ZK v Verigi, ki jo je vodil sekretar sveta ZK tovariš Vladimir Silič. Poleg članov sveta so bili navzoči novo sprejeti člani, katerim je bila v glavnem seji namenjena. Pravzaprav so izredno razširjeno sejo narekovali trije dogodki, in sicer:

- število članov ZK v Verigi je preseglo številko 100,
- praznovanje praznika dela 1. maja,
- javno priznanje in pohvala dosedanjemu sekretarju tov. Hanžiču in organizacijskemu sekretarju tov. Pogačniku.

Na seji je govoril sekretar sveta ZK tov. Vladimir Silič, ki je med drugim povedal:

Ob tej priložnosti želim povedati vam novim članom ZK, da je bil v pogledu številčne rasti članstva od časa reorganizacije OOK po TOZD narejen precejšen napredek, saj se je število članov v pol leta povzpelo od 98 na 100, kar predstavlja povečanje za okoli 15 %. Imamo pa še nekaj evidentiranih kandidatov za sprejem. Tako se približujemo zaželeni meji, da bi imeli v DO od vseh zaposlenih 10 % čla-

Železo se kuje vroče — treba je hiteti

pozabljamo. Ugotavljamo pa, da obstaja resen razkorak med usposobljenostjo članstva ZK in med nalogami, ki se postavljajo pred organizacijo ZK. Medtem pa se nekateri, najpogostejše novi člani ZK vprašujejo, kaj in kako naj delajo kot člani ZK in ostajajo pasivni. To vprašanje bo izginilo samo po sebi, brž ko si bomo pridobili dovolj visok nivo idejno-politične razgledanosti.

Ne bom več našteval vseh ostalih nalog in odgovornosti, ki se postavljajo pred člane ZK. Mislim pa, da se zavedate, da pot, ki ste jo začeli ne bo ne lahka in ne brez težav.

Biti komunist pomeni neprestano stati v prvih vrstah boja za pravice delavskega razreda kot njegova avantgarda. Nekoč so te vrste padale na barikadah in bilo je hudo, danes pa moramo biti komunisti v prvih vrstah pri delu, v boju za pridobitve revolucije, pri izgradnji samoupravnih socialistične družbe in tudi to je težko. Prepričan sem, da ste se tega zavedali, ko ste stopili v naše vrste in da boste na poti, ki ste jo začeli, stopali smelo in vztrajali do konca.

Nato je tov. Silič vsakemu novospregletemu članu v imenu sveta ZK izročil knjigo Ivana Jana »Dražgoška bitka«, tov. Ješe pa v imenu DO Almanah muzeja talcev v Begunjah.

Knjižne nagrade v imenu sveta ZK je tov. Silič izročil tudi sekretarju OOK v prejšnji mandatni dobi tov. Hanžiču in organizacijskemu sekretarju tov. Pogačniku, kot simbolično priznanje za uspešno delo v organizaciji ZK v pretekli mandatni dobi.

NB

Zakon o združenem delu v javni razpravi

Jože Hozjan

Tudi v Tovarni verig pričujemo z javno razpravo o osnutku Zakona o združenem delu. Po večletnih pripravah in težko pričakovanem zakonu o združenem delu je skupščina SFRJ na svoji zadnji seji dala v javno razpravo zakon o združenem delu. Osnutek zakona o združenem delu konkretno določa najpomembnejše sklepe in usmeritve socialističnih samoupravnih odnosov, ki smo jih začrtali z novo ustavo in sprejeli na 10. kongresu ZKJ in na 7. kongresu ZKS.

Z zakonom bomo dopolnili družbeno ekonomske temelje našega sistema o združenem delu. V tem sistemu mora imeti najpomembnejšo vlogo upravljanje delavcev na vseh področjih ustvarjanja in delitvi dohodka. Zato je zakon o združenem delu naš najpomembnejši zakonski akt po novi ustavi, lahko bi rekli mala ustava, še posebej pa za področje združenega dela.

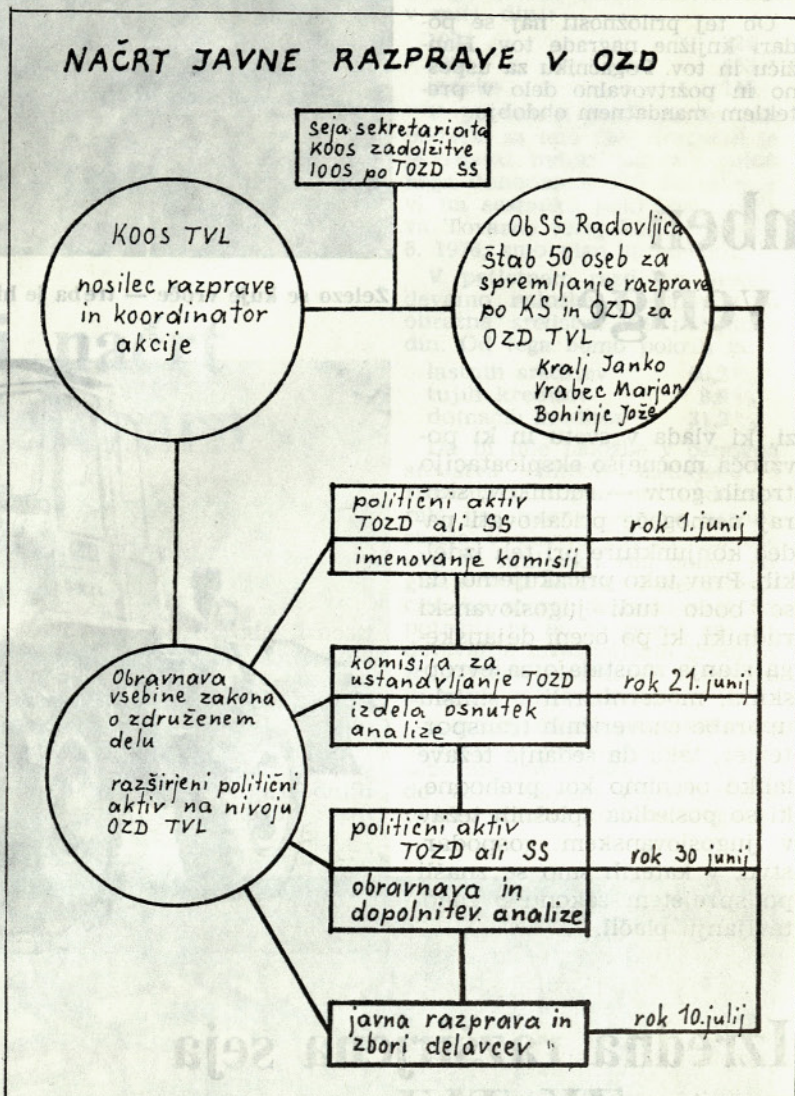
O zakonu bomo razpravljali v slehernih temeljnih organizacijah združenega dela. Zato so za ta namen imenovani posebni štabi ljudi od republik do občin, ki so zadolženi za spremljanje javne razprave in razlaganje njegove vsebine.

Sindikati kot nosilci naloge se bomo prizadevali, da bomo dosegli najširše seznanjenje delavcev v vseh temeljnih in drugih organizacijah združenega dela z osnutkom zakona o združenem delu. Vzpostavili naj bi najbolj množično in organizirano obravnavanje osnutka in organizirano zbirali pripombe in predloge za spremembe in dopolnitve zakona. Istočasno bomo opravili analizo v OZD in TOZD samoupravnega organiziranja in se dogovorili za odpravo pomanjklivosti in prilagodili z novim zakonom o združenem delu.

Cilji, ki jih moramo doseči, torej pomenijo načrtno nadaljevanje uveljavljanja ustavne vsebine samoupravnih odnosov o združenem delu in so tako sestavni del vseh drugih političnih aktivnosti sindikata na osnovi sklepov sprejetih na 8. kongresu ZSS in uresničevanje posameznih nalog kot vsebinske celote.

Zakon o združenem delu je vsebinsko zelo bogat in obširen, zato zahteva že spoznavanje sedanjih zakonov in kongresnih dokumentov. Zato smo na 6. redni seji sekretariata KOOS v ta namen v naši OZD imenovali strokovno komisijo v sestavi desetih članov in to komisijo, ki je ustanovljala TOZD. Naloga omenjene komisije je izdelati analizo sedanjega samoupravnega organiziranja v naši OZD in nasprotja z zakonom o združenem delu. IOOS sklicujejo politične aktivnosti, kjer imenujejo od 3—5 člansko komisijo v TOZD, ki na osnovi izdelane analize centralne komisije ugotovi stanje samoupravnega organiziranja v TOZD in ga dopolni ter ob-

zdrženem delu. Rok izdelave analize samoupravnega organiziranja je 21. junij, obravnave po političnih aktivnostih po TOZD — rok 30. junij, obravnave po delovnih skupinah — rok 10. julij, uskladitve po občinah — rok september.

ravnavajo ponovno na političnem aktivu. Nato ga dajo v javno razpravo samoupravnim delovnim skupinam.

Med tem časom KOOS pripravi seminar za širši politični aktiv in komisije, kjer se seznanijo z vsebino zakona o

Tako je zakon v javni razpravi končal svojo pot in bo 29. novembra za Dan republike sprejet in proglašen za veljavnega.

Prikazujemo načrt, kako bo razprava tekla po naših TOZD.

Vpliv delovnega časa na storilnost

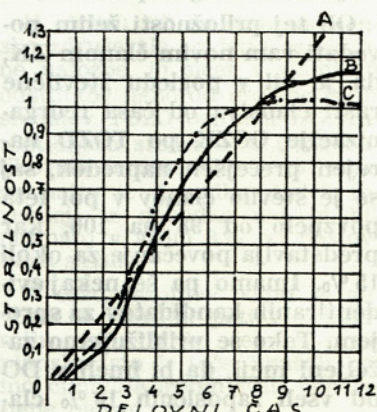
Franc Čop, dipl. psih.

Pod izrazom »delovni čas« moramo razlikovati tri činitele:

- dolžino delovnega časa,
- razporeditev delovnega časa in
- porazdelitev delovnega časa.

Zgodovinsko gledano se je dolžina delovnega časa stalno zmanjševala. Prve omejitve najdemo že pri kralju Henriku IV. (11—12 ur), kasneje pa se je zniževal do današnjih 7—8 ur. V zadnjih letih so strokovnjaki prišli do spoznanja, da je dolžina delovnega časa nad 8 ur dejansko potratna časa, saj sta dolžina in izraba delovnega časa nad 8 ur v obratnem sorazmerju. Ugotovljeno je celo razmerje, da se pri 12% podaljšanju delovnega časa dvigne storilnost le za 4%. Američani pravijo, da pomeni opravljati nedelj-

sko delo izplačevanje 7-dnevne plače, za 6-dnevno delo. Povsem logično je, da je podaljšanje, čim težje je delo. Šan delovni čas tem bolj neudoben. Dokazano je, da je najustrežnejši 8-urni delavnik. Če vzamemo, da je pri 8-urnem delavniku storilnost 1, potem storilnost pri daljšem ali krajšem delavniku kaže spodnji diagram:

Krivulja A kaže storilnost, ki je prenosorazmerna z dolžino delovnega časa in jo praktično lahko ugotovljamo le pri stroju. Krivulja B kaže srednje težko delo, krivulja C pa težko delo.

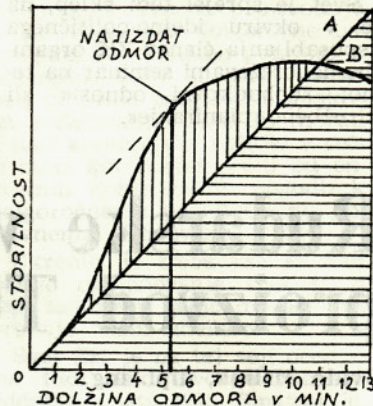
Diagram nam torej kaže, kako neutemeljeno je podaljšano delo, saj je v podaljšanem času storilnost zelo nizka. Seveda moramo pri tem upoštevati, da je delovni učinek v prvih 8 urah optimalen. Prav to moramo upoštevati tudi pri presojanju nadurnega dela pri nas. Navedeni znanstveni dokazi nam dajo slutiti, da je nadurno delo neutemeljeno, oz. da je učinkovitost v prvih 8 urah nizka. Pri odrejanju nadurnega dela je še posebej potrebno upoštevati razliko med krivuljo B in C na zgornjem diagramu.

Naslednji dejavnik storilnosti je razporeditev delovnega časa. Znanstvene študije so enoznačno dokazale, da v teku dneva pride do dveh »vrhov« storilnosti:

1. med 8. in 10. uro (ko je pri nas malica!)
2. med 17. in 19. uro (ko je v 2. izmeni malica!)

V poprečju je delavec v dopoldanskem času bolj storilen kot v popoldanskem času. V celoti so delavci najmanj storilni ponoči. Problem nočnega dela je predvsem v tem, ker se delavec šele po 3 ali 4 dneh prilagodi drugačnemu načinu življenja. Medicinske kontradikcije nočnega dela niso posebej vznemirljive, pač pa gre za socialne indikacije, ki rezultirajo v spremenjenem življenjskem ritmu. S fiziološkega vidika bi bilo veliko ustrežnejše, če bi delavec delal vseh 17 tednov v letu zaporedoma ponoči in zatem 34 tednov podnevi, kot po sedanjem načinu izmenjskega dela, vendar je s psihosocialnega vidika to praktično nemogoče, saj človek ne more biti kar 17 tednov izoliran od socialnega okolja. Prav težnja, da ni izoliran, pa znižuje storilnost pri nočnem delu, saj je preučevanje navad delavcev, ki delajo v vseh treh izmenah, pokazalo, da tisti teden, ko delajo ponoči, spijo le 4—5 ur dnevno, kar je odločno premalo. Pri tem moramo upoštevati še vse delo, ki ga mora delavec, posebno pa delavka, opraviti čez dan. Seveda pa storilnost ni povezana sama z dolžino delovnega časa in izmenskim delom, pač pa tudi s porazdelitvijo delovnega časa. Tu gre predvsem za uvažanje odmorov med delom. V tem sestavku je že omenjeno, da tako v dopoldanski kot v popoldanski izmeni pade odmor za malico v čas največje storilnosti. Zanimivo pa je, da kljub neoporečnim znanstvenim dokazom pri nas ne uvažamo manjših delovnih oddihov. Dokazano je, da so mnogo bolj koristni številni krajši odmori v istem skupnem trajanju, kot po en sam daljši. Da so številni krajši oddihovi nujni, kažejo tudi spontane pavze pri delu, kjer gre za nekatere krajše nedovoljene od-

more, ki pa so prej koristni kot škodljivi in jih sploh ne kaže preganjati. V tuji literaturi imenujejo te krajše oddihe »poplačane odmore«. Spodnji diagram kaže storilnost v odvisnosti od krajših odmorov:

Premica A kaže storilnost v delovnem režimu brez pavz. Krivulja B pa kaže storilnost ob uvedbi različno dolgih odmorov (od 1—13 minut) vsaki dve uri. Krivulja C kaže, da so najizdatnejši 6-minutni odmori, kajti tedaj se organizem oddahne, ostane pa še v pripravljenosti za nadaljnje delo. Če so odmori daljši od 10 minut, je to že na škodo storilnosti, kajti ta je nižja, kot če odmora sploh ne bi bilo.

Iz povedanega lahko zaključimo, da bo sčasoma potrebno sistem porazdelitve delovnega časa korenito menjati, saj si s sedanjim sistemom delamo dvakratno škodo:

- odmor za malico sovpa da s časom največje storilnosti,
- odmor za malico je tako dolg, da je potrebno najmanj eno uro, da se organizem za delo spet »ogreje«.

ZAHVALE

Vsem sodelavcem TOZD vijakarne ter skupini rezkalnih avtomatov iskrena hvala za lepa darila ob moji upokojitvi.

Lojzka Janškovec

Najlepše se zahvaljujem sodelavcem iz TOZD vijakarna za darilo in dobre želje ob moji petdesetletnici. Hvala tudi političnim organizacijam za priznanje.

Tončka Taler

Obratnemu sindikatu TOZD sidrskih verig se lepo zahvaljujem za podeljeno pomoč ob moji bolezni.

Obenem se zahvaljujem vsem sodelavcem, ki so bili pripravljeni pomagati pri nabavi zdravil. Kljub temu, da to ni bilo potrebno, se vsem skupaj lepo zahvaljujem za razumevanje, dobro voljo in pripravljenost pomagati.

Še enkrat sindikatu kot vsem zaposlenim v TOZD sidrskih verig moja zahvala.

Ciril Dežman

Prosta učna mesta

Franc Čop, dipl. psih.

V okviru načrta izobraževanja za letošnje leto, je Odbor za kadrovska vprašanja in skupno porabo že razpisal prosta učna mesta za učence v gospodarstvu, oziroma »vajence« kot jih imenujemo v pogovornem jeziku.

Oglejmo si поблиže, katerih poklicev se bodo letos vajenci učili v našem podjetju. Razpisana so bila naslednja učna mesta:

- strugar,
- rezkalec,
- električar,
- stroj. ključavničar,
- konstruk. ključavničar,
- električar,
- strojni kovač.

Običajno je največ kandidatov za ključavničarje, strugarje in električarje. Vzrok takšni poklicni usmerjenosti verjetno lahko iščemo v slabem poznavanju ostalih poklicev, saj o poklicih kot so orodjar, brusilec, rezkalec, vedo kandidati manj kot o ostalih poklicih.

Zanimivo pa je, da je v zadnjem času prav tehnologija v orodjarskem poklicu zelo napredovala, saj je delo v veliki meri mehanizirano. Uvaja se tehnika eroziranja, ki se je tudi v našem podjetju že poslužujemo.

Tudi poklica rezkalca in brusilca sta vse bolj zahtevna saj zahteva od delavcev, ki brusijo, oziroma rezkajo veliko natančnost in poznavanje najsoodobnejše poklicne tehnologije. V naši orodjarni imamo moderen kopirni rezkalni stroj, tako da v poklicni tehnologiji ne zaostajamo za najmodernejšimi postopki.

Z Bleda se je v Lesce preselil Palhartingarjev Boris — deseti otrok v družini. Zaslužil je le oče. Mati pa je za dvanajstero ust obdelovala krpno zemljo, gojila kravo in prašiča.

Zgodaj je moral poskrbeti sam zase. 1949 je prišel v Tovarno verig za devet mesecev. V industrijski šoli naše tovarne je bil inštruktor praktičnega pouka. Na Češkem se je izučil za strugarja. K vojakom je bil poklican za štirinajst dni več kot tri leta. Spomladi 1953 se je v našo delovno organizacijo vrnil in ji ostal zvest do danes.

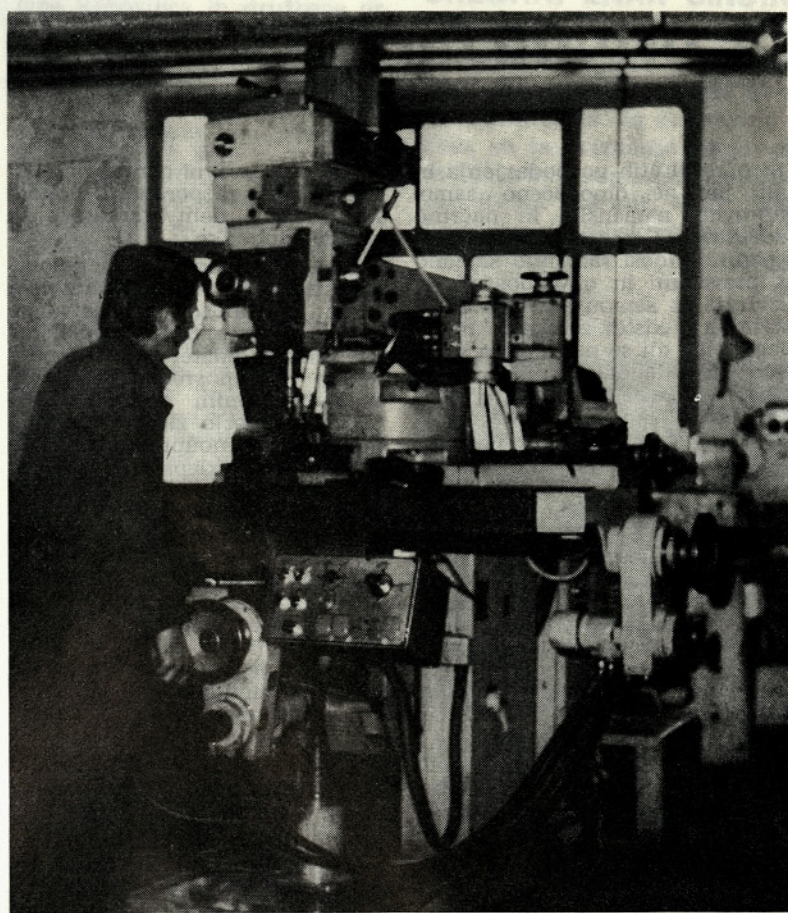
Štirinajst let je služil, nato popravljal avtomate. Že nekaj let pa v skupini petih sodelavcev v TOZD vzdrževanje dela

na področju pnevmatike in hidravlike. Že več racionalizacij je prijavil. Vsega ne prijavlja; čuti se dolžnega, da ob delu išče racionalnejše rešitve. Še več bi se dalo storiti, ko bi delali bolj teamsko. Njim, praktikom, bi le delček iz obsežnega znanja teoretikov mnogokrat razjasnil cel niz problemov; pripeljal bi jih do koristnih izboljšav. Željni so znanja. Strokovnjaki, ki si znanje naberejo v šoli, iz strokovnih publikacij, ogledov tehničnih novosti, bi morali svoja spoznanja prenašati med delavce. Pogrešajo internih seminarjev; le redka strokovna revija zaide v obrat; veseli bi bili občasnih predavanj ali objav izvlečkov iz strokovne literature, morda apliciranih za naše potrebe. Tako pa se premnogokrat dogaja, da ostane vzdrževalec s svojo skupino pred problemom sam. Pa ne le to. Tudi urejevalci, mojstri ali pa delavci na strojih v proizvodnji se čestokrat nestrokovno lotijo popravila stroja, v veri, da je napaka malenkostna in jo bo z lahkoto moč odpraviti. Pri tem pa pogosto pride do zapletenih okvar. »Da, na področju izobraževanja je premalo narejenega!«

Odločno mi je to pripovedoval. »Človek ne pričakuje nekaj, kar je nemogoče doseči. Če je volja, je pol uspeha že tu,« je dejal in zamahnil z desnico, kateri manjkata dva prsta, ki ju je zgubil pri delu pri nas. »Včasih smo se ljudje tudi ob delu bolj skupaj vzeli.« Ni nam bilo težko delati tudi 24 ur nepretrgoma. Zakaj danes ni tako? Z dušo bi morali biti pri delu; en skupen cilj bi morali imeti: napredek tovarne,« je končal.

Zazrla sem se v na široko razprte, začudene oči, za glavno večjega od očeta, Borisovega sina. Ves čas je molčal; očetove besede so se mu za vedno vtisnile v spomin.

MB

Kopirni stroj v orodjarni

Murn Francu iz TOZD vzdrževanja — hči Zdenka
 Debeljak Veroniki in Vitu iz TOZD verigarna — hči Petra
 Lotrič Francu iz skupnih služb — hči Tatjana

POROČILI SO SE

Murn Franc iz TOZD vzdrževanja
 Bizjak Anton iz TOZD vijakarna
 Konjevič Adem iz TOZD vijakarna
 Knaps Vinko iz TOZD vzdrževanje
 Habjan Vinko iz TOZD orodjarna
 Vovk Jana iz kadrovskega oddelka in Štular Cveto iz tehničnega sektorja

UPOKOJITVE

TRAJSTAREVIČ LJUBOMIR, roj. 20. 3. 1921 — »pregledovalec« v TOZD sidrne verige, je bil v medsebojnem razmerju v združenem delu z našo delovno organizacijo 12 let in 13 dni. Dne 21. 4. 1976 je bil invalidsko upokojen.

KADROVSKE VESTI (april—maj)

NOVOSPREJETI

TOZD vijakarna:
 Intihar Cirila, Bijol Marjeta
 TOZD kovačnica:
 Ašanin Milomir, Šimnic Franc, Flegar Milan, Osenčič Karol
 TOZD sidr. verige:
 Beravs Jakob, Zupan Jožef

ODŠLI

Tehnični sektor:
 Srna ing. Milan
 TOZD orodjarna:
 Hočevnar Bojan
 TOZD vijakarna:
 Stiperski Marjan, Kovač Zoltan, Rejc Marija, Janškovec Alojzija
 TOZD verigarna:
 Mihajlovič Milivoje, Troha Zvonimir (zaradi smrti)
 TOZD kovačnica:
 Velič Ramiz, Demšar Ivan (zaradi smrti)
 TOZD sidr. verige:
 Trajstarevič Ljubomir, Rozka Hrast, Devič Stevan

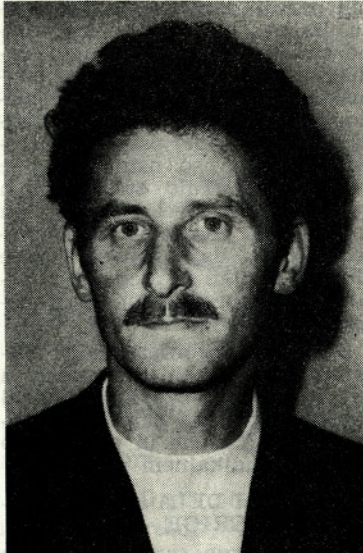
RODILI SO SE:

Lukan Francu iz TOZD sidrne verige — sin Klemen
 Novak Jožetu iz TOZD vzdrževanja — hči Anita
 Grošel Jožetu iz TOZD vzdrževanja — sin Aleš
 Simonič Mariji iz TOZD kovačnice in Simonič Janezu iz TOZD verigarne — sin Robert
 Žurovec Heleni iz TOZD vijakarna — sin
 Mujezinovič Nuriu iz TOZD sidrne verige — sin Amir
 Vesel Tomislavu iz TOZD vijakarna — sin Peter
 Ličar Božu iz TOZD orodjarna — sin Peter
 Štabi Đuru iz TOZD verigarna — hči Zdenka
 Beguš Petru iz TOZD verigarna — hči Maja
 Bevc Jožetu in Gordani iz TOZD verigarna — hči Biljana

HRAST ROZKA, roj. 1. 9. 1925 — »pregledovalka II« v TOZD sidrne verige, je bila zaposlena v naši delovni organizaciji skoraj 11 let. Starostno je bila upokojena dne 7. 5. 1976.

KOVAČ ZOLTAN, roj. 20. 3. 1935, zaposlen v naši delovni organizaciji od 27. 6. 1968. leta. Delal je v TOZD sidrne verige in nazadnje v TOZD vijakarna, na delovnem mestu »stiskalec I«. Dne 20. 5. 1976 je bil zaradi zdravstvenih razlogov invalidsko upokojen.

REJC MARIJA, roj. 24. 6. 1927, zaposlena v TVL od 19. 7. 1969. Tov. Rejčeva je ves (Nadaljevanje na 8. strani)

Majsko srečanje mladih železarjev

Milan Krivec, pred. KOOZSMS

Pod to parolo smo se mladi iz Slovenskih železarn 29. maja že šestič zbrali, tokrat na Ravnah. Poskušali smo obnoviti in utrditi prijateljske in tovariške stike, ki smo jih gojili iz prejšnjih petih srečanj. Čeprav je bilo v tem času slutiti zadovoljstvo glede sodelovanja med organizacijami ZSMV SŽ, pa je bilo zaradi takšnih ali drugačnih vzrokov omejeno le na ožji krog predstavnikov mladih v SŽ.

Ker vedo, da si želimo preživeti ta dan čimdlje od zakajenih tovarn, nas niso peljali na ogled železarne, temveč smo si ogledali znamenitosti, ki poleg jeklarstva karakteri-

zirajo ta del slovenske Koroške.

Med nami ni bilo videti žalostnega obraza. Bili smo priča srečanju, ki je bilo eno najboljših, čeprav so bila tudi prejšnja vsa prijetna in polna doživljajev ter spoznanj. To smo dosegli s številno udeležbo, s katero smo dokazali, da si želimo tesnega sodelovanja mladih iz OZD SŽ tako na področju kulture in športa kot na področju izobraževanja.

Srečanju smo dali poudarek sproščenosti, delne pozabe naših tegob. Enodnevno bivanje na Ravnah in v okolici je bilo za udeležence res prijetno.

Iz sindikalnih organizacij

Jože Hozjan

Delo v naši organizaciji združena dela je aktivno na vseh področjih. Vsi IOOS so imeli od 5—7 rednih sej. Obravnavali so tekoče probleme, osnutek programa konference in drugo. IO sindikata so v času javne razprave zakona o združenem delu sklicevali politične aktivne po vseh TOZD in imenovali komisije. Obravnavali so elaborat o združitvi TIO — VERIGA in se dogovorili za akcijo v zvezi posojila za ceste v SRS. Izvršni odbori sindikata imajo tako v letošnjem letu poleg svojega programa konference še dve dodatni akciji, ki pa nista lahki. V tem času je imela komisija za kulturo 5 sej, na katerih so pripravili program dela za leto 1976. Organizirali so ogled treh opernih predstav v Ljubljani in z velikim trudom pripravili koncert orkestra RTV Ljubljana s pevci v naši tovarni. Treba je povedati, da bi bila cena za organizacijo takega koncerta v tovarni pod normalnimi pogoji preko tri milijone starih dinarjev. Tovarna verig pa je plačala vsega skupaj 2.060 din (pogostitev in darila). Ugotovljeno je, da zaradi koncerta v tovarni proizvodnja ni bila manjša, ker delavci, ki delajo po normah, niso pisali nobene režijske ure.

Športna komisija se je sestala petkrat. Pripravila je program dela tako, da je zajela vso aktivnost v sklopu občinskega sindikata in tekmovanja v okviru SZ. Med tem časom je organizirala tekmovanje v slalomu, se udeležila vseh prireditev v okviru občine in SZ. Sedaj so v teku priprave skupno s komisijo za kulturo za srečanje kolektiva, ki bo letos v Krpinu. Izvršni odbori so preko javne razprave odločali, ali organizirati tovariško srečanje ali ne in se odločili, da se srečanje kolektiva izvede v taki obliki kot prejšnja leta. Prav tako so sklenili, da se sredstva, namenjena za izlete in ekskurzije podarijo prizadetim od potresa na Tolminskem. Ta sredstva znašajo 220 tisoč dinarjev.

Sekretariat konference je imel 7 rednih sej. Usklajeval je skupne programe IOOS in koordiniral delo. Imeli smo tudi eno sejo konference, na kateri je bil sprejet program dela za našo mandatno dobo s tem, da se program po letnih občnih zborih dopolnjuje. Program zajema 17 različnih sklepov, ki jih v nadaljevanju v celoti objavljamo.

Na tej konferenci je bila kritika na račun podelitve gradbenih posojil izven sezonskega časa. Ravno tako je bilo kritizirano razlaganje na DS, da se sindikat ni zavzel za cene v počitniškem domu, kar pa ni resnično, ker so vsi IO zavzeli stališče, da cene niso ustrezne. Strokovne službe so nam razlagale tako, da je bilo zvišanje cen sprejeto že v decembru lani in to za 20%. Konferenca je sprejela sklep, da nam strokovne službe podatke in predloge za sezono 1977 pravočasno posredujejo.

Sekretariat konference je bivšemu predsedniku tov. Remsu in tajniku tov. Vovku podelil skromna knjižna darila kot priznanje za aktivno in prizadevno delo na sindikalnem področju.

PROGRAM DELA KONFERENCE OOS VERIGE

1. Razvijanje samoupravljanja delavcev v TOZD

a) Delavci v TOZD moramo neposredno odločiti o pogojih in rezultatih svojega živga in minulega dela. Dohodek bomo z odgovornostjo in dolžnostjo dobrega gospodarjenja sami ustvarili, delili in združevali. Zato bomo v sindikatih vedno in povsod brezkompromisno nastopali proti vsem, ki bi hoteli kakorkoli nam odvzeti to pravico. Zato bomo uresničevali in spremljali razvijanje samoupravnih odnosov v praksi. Predvsem bomo ugotavljali ali so pravilno razmerjena sredstva med TOZD, ali delavci v TOZD resnično odloča-

jo o rezultatih gospodarjenja in ali jim je omogočeno samoupravno, namensko in načrtno združevanje sredstev, ali se medsebojni odnosi razvijajo skladno s pravicami in obveznostmi, ki izvirajo iz samoupravnega združevanja sredstev živega in minulega dela, ali se na podlagi medsebojnih dohodkovnih odnosov med TOZD ne odtujujejo rezultati dela, kako so urejene delovne in življenjske razmere delavcev, ali je dovolj razvita in dosledno spoštovana zakonodaja.

b) Sindikati si bomo trajno prizadevali in politično delovali za integracijo združenega dela. Nosilci integracije so lahko le delavci v TOZD na podlagi gospodarsko utemeljenih razlogov in zavestne opredelitve, da z integracijo dosežemo smotrno združevanje dela in sredstev ter večji družbeno ekonomski uspeh.

c) V sindikatih bomo spremljali delovanje in razvoj skupnih služb kot samoupravnih delovnih skupnosti, ker so pogoj za uspešno gospodarjenje v organizaciji združenega dela.

d) Razvijanje samoupravljanja delavcev v TOZD in združenega dela je osnovna naloga osnovnih organizacij sindikata. Sindikati bomo spremljali nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov SOZD in v vseh njenih delih. Analizirali bomo kvaliteto samoupravnega odločanja in s tem v zvezi delo delegatov in delegacij v samoupravnih organih od TOZD do SOZD.

2. Naloge nas sindikatov so tudi pri razvijanju samoupravnih interesnih skupnosti. Za nas sindikate so posebno pomembne samoupravne stanovanjske skupnosti. Stanovanjske skupnosti morajo zagotoviti, da bo stanovanjska graditev sestavni del načrtovanega razvoja OZD in KS.

Sindikati bomo delali tako, da bo v delovanju samoupravnih interesnih skupnosti združevanje sredstev in dela na podlagi usklajenih potreb in možnosti. V dokumentih SIS mora biti opredeljena odgovornost za uresničevanje samoupravno usklajenih in sprejetih organov in sankcije za njihovo neodgovorno izpolnjevanje.

3. a) V sindikatih moramo še naprej razvijati samoupravno delavsko kontrolo v TOZD in delovni organizaciji. Prav zato bomo v sindikatu vspodbujali delo SDK, skrbeli bomo za njihovo izobraževanje in sprejemanje takih programov dela, ki bodo resnično odraz delovanja SDK in politično ocenjevali poročila o njihovem delu. Člani sindikata smo sestavni del SDK, osnovne organizacije sindikata v TOZD pa v oporo delegatom samoupravne delavske kontrole.

b) Prizadevati si moramo, da začne delovati SDK na nivoju SOZD in le-ta mora biti v pomoč SDK v OZD in TOZD.

4. Produktivnost in dohodek

a) Naraščanje osebnega in družbenega standarda je odvisno od rezultatov dela. Zato bomo dejavnost še nadalje usmerjali v razvijanje vseh oblik povečanja produktivnosti, osebnega in celotnega družbenega dela, ker je to edina resnična podlaga za povečanje dohodka.

b) Naša naloga na področju varčevanja, večje delovne in tehnološke discipline, zmanjšanje materialnih stroškov itd. To naj bo naša stalna naloga.

c) Zato bomo redno spremljali gospodarjenje v TOZD in v OZD, redno obravnavali letne načrte pred sejami samoupravnih organov. Tudi v bodoče bomo obravnavali zaključene račune v OZD. Prav tako se bomo prizadevali, da se SZ presnujejo v reproceloto.

d) Uresničevanje teh sklepov opredeljujejo ravnanja v vseh samoupravnih in družbenih subjektih in so eden od pomembnih pogojev za zdravo gospodarsko rast in hitrejšo stabilnost gospodarstva.

5. Samoupravni odnosi pri ustvarjanju in razporejanju dohodka ter pri delitvi sredstev za osebne dohodek

Temeljna izhodišča za delovanje sindikatov v samoupravnem urejanju odnosov pri ustvarjanju in razporejanju dohodka ter pri delitvi sredstev za osebne dohodek je neposredna odvisnost med doseženim dohodkom in produktivnostjo živega in minulega dela. Samoupravni sporazumi med TOZD in OZD ali v sestavljeni organizaciji združenega dela, samoupravni sporazumi, ki jih sklepajo v OZD v panogi ali dejavnosti. Vse to ne more in ne sme brez sindikata in mimo sindikata. Torej nič brez sindikata, kar je pomembnega za delavca. S sindikalno listo bomo poleg najnižjih osebnih dohodkov opredelili tudi najvišji OD.

6. Naše naloge na področju načrtovanja in družbenoekonomskega sistema

Sindikati moramo na vseh ravneh svoje organiziranosti s politično mobilizacijo vseh nosilcev načrtovanja delovati tako, da bomo delavci v združenem delu osnovni nosilci načrtovanja. Težiti moramo k družbeno najbolj ustreznemu izkoriščanju zmogljivosti in zagotavljanju takega stopka za sprejemanje načrtov, da bodo sprejeti šele po javni razpravi delavcev v TOZD.

7. Utrjevanje socialne varnosti in obvladovanje socialnih razlik

Tu se moramo zavzemati za tako socialno politiko, ki bo na podlagi vzajemnosti in solidarnosti zagotavljala delavcem potrebno gnotno in socialno varnost s tem, da bomo na vseh ravneh sindikalne organiziranosti delovali tako, da bodo delavci in njegovi družini zagotovljene temeljne življenjske možnosti.

8. Delovne in življenjske razmere delavcev

a) V sindikatih se bomo zavzemali za bolj produktivno zaposlenost, ker le tako bomo lahko uresničevali socialno varnost delavcev.

b) Še posebej se bomo organizirali pri reševanju problemov, ki nastajajo v zvezi s premeščanjem in prekvalifikacijo delavcev. OOS morajo biti aktivne tudi pri uresničevanju in izpolnjevanju aktov o sistematizaciji delovnih mest. V organizaciji sindikata se bomo prizadevali, da bo postalo varstvo pri delu sestavni del delavčeve zavesti in materialne odgovornosti v TOZD tako, da bomo delavci sami nosilci varstva pri delu.

c) V sindikatu bomo politično delovali za hitrejšo odpravljanje težavnih in zdravju škodljivih delovnih mest, za spremembo tehnoloških postopkov k izboljšanju organizacije dela in poostrežen nadzora nad izvajanjem varstva pri delu ter vseh drugih ukrepov, ki ohranjujejo človekovo zdravje in delovne sposobnosti. Zato morajo OOS vsaj enkrat na leto obravnavati varstvo pri delu, obvezno oceniti vzroke in posledice vsake hujše ali smrtni nesreče pri delu.

d) Sindikati se moramo enotno prizadevati, da povsod tam, kjer že dalj časa delajo delavci na zdravju škodljivih delovnih mestih in težkih pogoji dela, da se jim priznava benificiran delovni staž. Pri tem mora obvezno sodelovati kadrovska služba in služba varstva pri delu.

e) Sindikati moramo zaradi zmanjševanja ali odpravljanja škodljivih vplivov na delovnih mestih, na katerih je delo posebno težko in zdravju škodljivo, zahtevati spremembo tehnoloških postopkov, izboljšanje organizacije dela in skrajševanje delovnega časa, skrbeti za dnevno, tedensko in letno rekreacijo ter dodatne dopuste. Občasno premeščati delavce iz takih delovnih mest, brez prikrajšanja osebnega dohodka in urejati druge posebne varnostne ukrepe.

9. Razvoj stanovanjske politike

a) V sindikatih bomo še naprej krepili družbeno akcijo za odpravo stanovanjskega primanjkljaja, zato bomo v OZD terjali izdelavo srednjeročnih in dolgoročnih stanovanjskih načrtov izgradnje. Pri tem moramo vztrajati, da bodo vsi prosilci videli in vedeli, kako in kdaj bodo rešeni njihovi stanovanjski problemi.

b) Pri tem se moramo prizadevati za sistem dodeljevanja stanovanj vsem delavcem pod enakimi pogoji. Tukaj moramo sodelovati s komisijo za razdelitev stanovanj in to tako, da dobimo na vpogled vrstni red dodeljenih stanovanj, predno grejo stanovanja v dokončni vrstni red. S tem ne mislimo jemati pristojnosti komisije, le vedeti hočemo, kdo je stanovanje zaslužil in kdo ga je bolj potreben.

10. Preobrazba in izobraževanje

Tudi v prihodnje bomo sindikati razvijali samoupravno organiziranost, vzgojno izobraževalne dejavnosti kot sestavine združenega dela. V prihodnjem obdobju moramo posvetiti družbenemu izobraževanju, samoupravnim organom, delavski kontroli, delegaciji združenega dela ter drugim samoupravnim in političnim organizacijam večjo skrb za izobraževanje pri njihovem delu.

11. Kulturno življenje v OZD

Prizadevati si moramo, da bomo delavci postali odločilni dejavniki kulturne politike, da bomo dvignili kulturno raven našega delavca. Zato moramo preko kulturne skupnosti terjati kvalitetne in poceni kulturne predstave in proslave. Kulturna dejavnost mora zavzemati enako mesto v našem programu, kakor ostale dejavnosti. Zavedati se moramo, da je le kulturno osveščen delavec dober proizvajalec in samoupravljaec. Zato bomo v ta namen organizirali srečanje kulturnih skupin v SOZD, godbe na pihala, folklorne skupine in druge. Organizirati z avtobusi ogled oper, dram in komedij. Tudi letos bomo poskrbeli za srečanje naših delavcev izven tovarne na tovariškem srečanju ali izletu.

12. Oddih, rekreacija in šport v OZD

a) Organiziranemu oddihu, športu in rekreaciji našim delavcem bomo v bodoče namenili vsaj toliko, kot do sedaj, po možnosti pa več. Pri tem moramo zagotoviti odločilen vpliv delavcev pri ustvarjanju možnosti za množičen oddih in rekreacijo, ki je del standarda vseh zaposlenih. V program OOS in konference bomo še naprej vključevali organiziranje zdravstveno rekreativnega in preventivnega počitka, zlasti še za tiste delavce, ki delajo v težavnih delovnih razmerah.

b) Sindikalne športne igre bomo razvijali kot stalno načrtno aktivnost pretežnega števila zaposlenih in organiziranja raznih oblik športnih tekmovanj v naši OZD, v SOZD SZ in sodelovali tudi v občinskih športnih igrah. Prav tako bomo še naprej prirejali drsanje in telovadbo. V ta namen ima komisija za šport in rekreacijo pri konferenci OOS sestavljen program, ki zajema vsa področja športa v tovarni, na nivoju SZ in občinske sindikalne športne igre. Pri konferenci OOS bomo tudi pripravili strokovne ekskurzije v podjetja združena v SZ, druge ali tudi v tujino. Tako rekreacija kakor šport krepi človeka, človek dalj časa ohrani vitalnost in zdravje, ima boljše fizične sposobnosti, dviga se zmogljivost človeka v proizvodnji.

13. Vseljudski odpor in obramba

Tudi v sindikatih bomo še naprej delovali na utrjevanju in urejanju vseljudske obrambe in družbene samozaščite kot najbolj učinkovite oblike odpora proti morebitnemu napadu kontrarevolucionarnim poizkusom razrednega sovražnika in vsem drugim oblikam sovražnega razdiralnega delovanja. Glavna naloga sindikata je osveščanje članov sindikata o namenu in cilju ljudske obrambe in družbene samozaščite, ter varstva našega sa-

(Nadaljevanje s 7. strani)

Rejc Marija

čas medsebojnega razmerja delala v TOZD vijakarna najprej kot valjavec in nazadnje na avtomatih. Dne 18. 5. 1976 je bila invalidsko upokojena.

JANŠKOVEC ALOJZIJA, rojena 8. 7. 1925, zaposlena v naši delovni organizaciji od 7. 9. 1954. Vseh 21 let je bila delavka na avtomatih v TOZD vijakarna. Dne 25. 5. 1976 pa je bila invalidsko upokojena.

Vsem sodelavcem, ki so bili starostno ali invalidsko upokojeni, se zahvaljujemo za njihov delovni prispevek, obenem pa jim želimo veliko zdravja.

Iz kadrovskega oddelka

moupravnega socialističnega sistema sta trajna naloga sindikatov. V ta namen moramo organizirati razna predavanja o samozaščiti in vključiti svoje delegate v odbore vseljudske obrambe.

14. Obveščanje in informiranje
a) Vsestransko, celovito, pravočasno, razumljivo obveščanje ter razvito samoupravno komuniciranje so eden izmed temeljnih pogojev, da delavci v OZD lahko ustvarjalno odločajo v celotnem spletu samoupravnih odnosov in v svojem političnem delovanju. Zato moramo v OOS zagotavljati pravočasno sklicevanje zborov delavcev in skrbeti, da bodo obvestila in gradiva zanje v celoti razumljiva in pregledna. Pri vsakem odločanju na zboru delavcev nam morajo biti razložene morebitne posledice takšne ali drugačne odločitve o stvari, o kateri odločamo. V sprejetih odločitvah mora biti določeno, kdo odgovarja za njihovo odločitev. Prav zaradi tega moramo zahtevati, da se nam informacije posredujejo v naprej, kaj se bo zgodilo, ne pa kar se je zgodilo, kajti takrat, ko je odločeno, se ne da več vplivati. Tudi konferenca OOS in OOS moramo o svojem delu pravočasno in točno seznanjati naše
(Nadaljevanje na 9. strani)

Sindikati se bomo zavzemali za stališča in kriterije, ki jih je sprejel republiški odbor sindikata kovinske industrije Slovenije. V kolikor bomo hoteli dosledno izpeljati program ukinutve nočne-

Sindikati v naši organizaciji združenega dela moramo tesno sodelovati s konferenco krajevne skupnosti, kajti problemi KS so tudi naši problemi. Zato moramo krajevne probleme reševati sporazumno, planirano in enotno. Vložiti moramo maksimalne napore za dograditev Centra v Lescah in tako omogočiti vsem organizacijam in društvom nemoteno delo v KS. K reševanju teh problemov pa moramo pri-

Naj omenim še sodelovanje z občinskim sindikalnim svetom in koordinacijskim odborom sindikata SZ in še druge akcije, ki pa še danes niso znane. Program ni zadosti konkretno, še manj pa populen, vendar pa zajema vso družbeno in splošno aktivnost v OZD in izven nje.

MB

Pri prikazovanju novosti varstva pri delu, kakor tudi ob pomenu poznavanja nove metode dela ob usposabljanju delavcev za delo, so slušatelji pokazali dokajšnje zanimanje in posluh. Kajti varstvo pri delu in sodobna vzgojna vsebina sta med seboj tesno povezana in jih mora poznati vsak mentor, ki se želi vklopiti na pot sistematičnega usposabljanja delavcev. Na seminarju so slušatelji pokazali za posredovano predavanje precejšnje zanimanje. Tako so predlagali, da se določene pomankljivosti, ki se nanašajo na varno delo, takoj odpravijo. Slušatelji so bili mišljenja, da je treba urediti nudenje prve pomoči delavcem, kadar obnavljajo proizvodne stroje v času, ko tovarna sicer ne obratuje. Kritično je bilo zavzeto stališče glede

V drugem delu seminarja pa so slušatelji opravili izpit iz varstva pri delu v obliki testov, pri čemer je vsak slušatelj poskušal čimbolj uspešneje opraviti nalogo. Ob pregledovanju nalog se je pokazalo, da so slušatelji skoraj 100 % uspešno opravili izpit. To pa je rezultat, ki nam zagotavlja, da smo sposobni stopiti na pot sistematičnega usposabljanja in se približati načelu »pravi človek na ustrezno delovno mesto«. Mislim, da je uspel seminarja že v tem, ker so se ga udeležili vsi vabljeni mentorji v tovarni, teh pa je okoli 100. Čeprav so bila določena negodovanja pred seminarjem glede izgube časa, pa so bila stališča ob zaključku povsem nasprotna. Nasprotno, po zaključku smo lahko ugotovili, da so taka srečanja koristna. Prav skupinsko obravnavanje pomembnih vzgojnih problemov prinaša koristna izhodišča v smislu organiziranja in enotne vzgoje. Obrazi slušateljev

Če smo na seminarju vzgojitelji uspeli spoznati nekaj novosti iz področja varstva pri delu, kakor tudi način sistematične vzgoje, potem je srečanje doseglo svoj namen.

Vitomir Rems, varn. ing.

urejati organizacijo požarne varnosti, dolžnosti delavcev pri izvajanju požarno preventivnih in gasilskih ukrepov, proglašitev posameznih objektov o stopnji požarne nevarnosti, požarno preventivni mi ukrepi, ukrepi v primeru nastanka požara, organizacija preventivne gasilske službe.

V naši OZD pa bo treba še marsikaj ukreniti, da bomo uskladili obstoječo požarno varnostno organizacijo z novimi predpisi in s tem povečali vlogo industrijske gasilske enote v njihovi represivni in preventivni dejavnosti.

Člana štaba teritorialne obrambe smo skupaj s predstavniki družbeno političnih organizacij Lesce in krajevne skup-

B. Palhartinger

**VPIŠUJTE POSOJILLO ZA CESTE
DENAR DOBITE NAZAJ —
CESTE PA OSTANEJO**

Nesreče pri delu (april—maj)

Število delavcev, ki so se poškodovali v aprilu in maju je za 21,4% manjše od števila poškodovanih delavcev v istem obdobju lani.

Število nesreč, ki so se pripetile na poti v službo ali iz nje pa se je dvignilo v primerjavi z istim lanskim obdobjem od 1 na 5.

JEZDIMIROVIČ SLOBODANU, delavcu v TOZD sidrni verig, je nosilna prečka pri manipulaciji z dvignjenim ankerjem na dvigalu pritiskala mezinco leve roke in mu ga zlomila.

LEŠ IVANU, delavcu v TOZD sidrni verig, je obešeni kolo-bar žice zdrsnil iz kavlja dvigala in ga udaril po levi nogi.

STROJ VIKTORJU, delavcu v TOZD verigarna, je pri privijanju oblikovancev spodletele tako, da si je poškodoval levo roko.

NEČIMER ing. ALOJZ, projektant I., se je na slabi cesti na poti domov spotaknil in padel tako, da si je zvil desno nogo.

DREKONJA DRAGU, delavcu v TOZD kovačnica, je pri obračanju glave za vpenjanje

nožev spodletele in je udaril s sredincem desne roke na ostružek.

ERŽEN GABER, delavec v TOZD vzdrževanje, je ob prihodu na delo na tovarniškem parkirnem prostoru trčil v osebni avto in si poškodoval koleno leve noge.

MRAK DRAGO, delavec v TOZD kovačnica, si je pri izstopu iz vlaka na stopnici zvil gleženj desne noge.

POGAČAR DARKA, delavca iz TOZD vzdrževanja, je na poti v službo zbil avto, ko je prečkal cesto.

BAGI TOMAŽU, delavcu v TOZD kovačnica, je pri sortiranju materiala železna palica zdrknila iz roke in mu pritiskala sredinec desne roke ob zaboju.

JAGODIC VINKU, delavcu v TOZD vzdrževanje, je pri izstopu iz avtobusa na zadnji stopnici spodrsnilo tako, da si je poškodoval desno nogo v gležnju.

ENIKO JANEZ, delavec v TOZD vzdrževanje, se je pri izdelavi zabojev udaril s klavirnom po prstancu leve roke.

SVD

Starega znanca smo vedno veseli

Večina jih ni verjela, ko so zvedeli za koncert Zabavnega orkestra RTV Ljubljana v našem novem obratu za pripravo materiala. Šele, ko so zaslišali čudovito izvedene znane melodije, ko so videli znane obraze Privška, Sossa, Vebleta, Komaca, Ferleža... pa Marjane, Elde, Lada, Braca, pa Natašo, so verjeli. »Saj to so naši znanci, naši prijatelji, ki nam nešteto krat krajšajo čas, preženejo osamljenost, razvedrijo naš vsakdan!« Da, starega znanca, Zabavnega orkestra RTV Ljubljana, smo vedno veseli. Če pa nas obišče osebno, še toliko bolj!

Prostor se je napolnil. 600, 700, 800 nas je bilo; skraja zadržani, smo pač Gorenjci! Nato pa navdušenosti nismo več skrivali. Simpatični belolasi saksofonist nas je spodbujal k sodelovanju. S ploskanjem smo pomagali bobnu, pa kitari in kontrabasu.

Le skromni gorenjski šopki so bili naše plačilo za čudovito urico glasbe; potem pa sproščen klepet v naši menzi in stisk rok z resnično željo, da se kmalu spet srečamo.

Izviran način praznovanja pomembnih jubilejev petdesete obletnice radia in dvajsete obletnice televizije je izbrala naša ljubljanska RTV.

MB

**PRISPEVKE ZA NASLEDNJO ŠTEVILKO
SPREJEMAMO DO 9. AVGUSTA 1976**

Obiskali smo Ljubljansko opero

»Kam?« so se spraševali mimoidoči v sredo 26. maja okoli 18. ure, ko so na parkirnem prostoru Verige opazili dva avtobusa.

»Kam?« je vprašal tovariš, zaposlen v Verigi, tov. Hozjana, ki je bil tam, obkrožen s skupino ljudi.

»V Ljubljano, na ogled »Gorenjskega slavčka«, se je glasil odgovor.

Kmalu sta se avtobusa napolnila, saj so bili točni vsi — od 70-letne upokojenke do 5-letnega cicibančka.

Kako jim je ugajalo, bo povedal Matjaž, ki je bil tudi prisoten in se je z njimi pogovarjal.

Ko smo prišli pred tovarno, smo se začudili. Na parkirnem prostoru sta stala dva avtobusa in oba sta bila že skoraj polna. Kmalu smo se odpeljali in šele po hrupnem pogovoru dveh malčkov, sem opazil, da tokrat med otroci nisva le Branko in jaz, pač pa je tudi polno drugih, skoraj polovica vseh potnikov.

Že smo v dvorani in težko čakamo, da se bo končno odprl zastor. Le trenutek za tem se zastor zares dvigne in kratak hip vlada v prostoru popolna tišina. Potem pa začne mo občudovati lepo oblečene pevce in pevke. Ko pa so se zaslišali prvi akordi, marsikdo ni več vedel, ali je vse to resnica, ali pa le sanja.

Opera je bila enkratna. Šele sedaj smo videli, kako lepa in bogata je naša dežela. Povsod polno cvetja, povsod ve-

seli in srečni ljudje, povsod sive, trdne in močne gore. Spoznali smo, da Gorenjske ne znamo ceniti.

Francoski turist pride z ženo v goste na Gorenjsko, ko zasliši pesem mladega slovenskega dekleta z imenom Minka. V vasi nihče ne ve, kdo bi bil to »gorenjski slavček«, saj so vsi prepričani, da vsa naša dekleta pojejo enako lepo. Ko pa tujec končno le izve, da je to Minka, ji začne prigovarjati, naj gre z njim, da si izšla glas. Minka se obotavlja, ko pa še njena mati vsa objokana pove, da jima bo sosed prodal hišo, če ne vrne ta dolga, Minka privoli.

To pa izvejo tudi župan, tajnik in Minkin zaročenec Danilo. Odločijo se, da bodo Minko odbržali doma, Francoza pa kaznovali. Toda na koncu se vse lepo izteče. Vaščani spoznajo, da je Francoz Minki hotel pomagati; Francoz pa spozna, da Gorenjke kljub svoji lepoti niso lahkomišelnice in neumne. Ve pa tudi, da slavček poje lepo le doma.

Zastor se je spustil in odhajali smo proti izhodu. Kljub pozni uri, smo se veseli in zadovoljni ter polni lepih in nepozabnih vtisov vračali domov. Vsakemu od nas je bil kak pevec posebno všeč, tako so tisti najmlajši veselo govorili o županu, ki je poskrbel, da je bilo tudi malo smeha, malo starejši so se pogovarjali o Minki in Danilu, odrasli pa so bili navdušeni nad celotno opero.

J. N. M. K.

DA— za komunalno ureditev Lesc

25. aprila 1976 smo se krajani Lesc z 71,45% DA od vpisanih volilcev ali z 80,55% DA od tistih, ki so prišli na volišča, odločili za krajevni samoprisevek, ki bo pripomogel k realizaciji programa Krajevne skupnosti Lesce, v obdobju 1976—1980.

Z realizacijo nalog, ki so postavljene v programu, bomo rešili enega od glavnih problemov, ki je zaviral razvoj našega kraja, kanalizacijo. Le-ta pogojuje nadaljnjo urbanizacijo, ureditev prometnih poti in njihovo asfaltiranje. Poleg te glavne naloge, bo potrebno urediti tudi razsvetlavo, asfaltiranje površin. Da bi mladini omogočili rekreativno in športno dejavnost, je potrebno urediti športne objekte. Še veliko nalog obsega nekaj strani dolg program; vse pa izražajo res-

nične interese in dolgoletne potrebe krajevne skupnosti.

K tako množični odločitvi za referendum je v veliki meri prav gotovo pripomogla odločitev Turističnega društva Lesce, da bo pod geslom »Šobec vrača kraju« prispevalo skoraj polovico vseh potrebnih finančnih sredstev.

Glasovalo se je na 8 voliščih. S 100% DA so glasovali prebivalci Studenčic. Stanovalci blokov naše delovne organizacije so se s 66% izrekli za referendum, kar vsekakor zasluži pohvalo, če upoštevamo dejstvo, da je to stanovanjsko področje komunalno dokaj dobro urejeno.

Torej, še enkrat smo dokazali, da znamo združiti svojo moč, kadar skupni interesi to zahtevajo.

MB

Gasilci so tekmovali

V počastitev VIII. kongresa Gasilske zveze Slovenije je bilo v Mariboru 22. maja organizirano tekmovanje gasilcev in pripadnikov civilne zaščite. Tekmovanja se je udeležilo okrog 280 ekip iz vse Slovenije, ki so se med seboj pomerile v gasilskih veščinah.

Naše društvo se je na to tekmovanje pripravljalo z vso resnostjo in zavzetostjo. V skupini industrijskih gasilskih društev smo dosegli 8. mesto, kar po pravilih Gasilske zveze Slovenije zadošča za zlato značko.

S tem, da so se naši gasilci pripravljali na tekmovanje, je društvo in podjetje mnogo pridobilo. Mladi gasilci so sposobni, da v zelo kratkem času izvedejo napad proti požaru. Menimo, da je ta pripravljenost braniti naše premoženje mnogo več vredna kot pa zamujeni čas, ki je bil potreben za dosežen uspeh.

Ob tej priliki izrekamo javno pohvalo vodstvu TOZD vzdrževanja in kovačnice, ki sta omogočila gasilcem vadbo. Posebno priznanje pa velja mladi desetini za dosežen uspeh in disciplino na vajah in tekmovanju.

C. A.

TONE BIZJAK — PRVI ŽENIN V OBNOVLJENI ŠIVČEVI HIŠI

30. aprila so v Radovljici svečano odprli eno najlepših renesančnih zgradb na Slovenskem, Šivčevo hišo. Spodnji galerijski prostori so namenjeni umetniškimi razstavam. V maju so bile razstavljene slike in risbe restavratorskih del Šivčeve hiše, ki jo je pripravil Zavod za spomeniško varstvo Kranj. V prvem nadstropju je klubska soba, s stalno zbirko slik in inventarja stare Radovljice in lepo urejena poročna soba. Po starih, kmečkih običajih sta prvo zakonsko zvezo v tej hiši sklenila Zvonka Berce in Tone Bizjak, delavec v TOZD vijakarna

Šivčeva hiša — prvi poročni par

in bivši član izvršnega odbora sindikata naše delovne organizacije. V kulturnem programu je poleg Komornega zbora A. T. Linhart iz Radovljice nastopila tudi leška godba na pihala in folklorna skupina Tovarne verig, katere član je bil svoj čas tudi Tone. Kmečka ohcet pa se je potem nadaljevala na nevestinem domu na Mlaki pod Radovljico.

Mladima zakoncema želimo veliko sreče na novi življenjski poti.

MB

Rak na dojki

dr. Jurij Lindtner

Med boleznimi, ki jih s skupnim imenom označujemo kot rakaste, je rak na dojki ena najpomembnejših. To pomembnost bolezen zasluži zaradi nekaterih neugodnih značilnosti.

Gre za varstvo raka, ki zelo pogosto, če ne celo najpogostejše, prizadeva ženske, ki so komaj dobro zakoračile v četrto desetletje življenja; zdravljenje raka na dojki je navadno dolgotrajno, neprijetno in — neredko brez uspeha; odkrivanje raka na dojki je v zgodnjem razvojnem obdobju boleznijo težavno.

Rak na dojki vznikne iz celic žlez, namenjenih izdelavi mleka, ali pa iz celic izvodil, po katerih prispe mleko iz žleze. Razumljivo je, da tako zgodnjega doajanja ne moremo opaziti drugače kot z drobnogledom. Sčasoma pa moremo tako spremembo otipati, ker se bolno tkivo loči od zdravega po trdoti. Ni pa redko, da začne bolezen v več predelih v dojki ali v obeh dojkah hkrati. Zaradi enostavnosti sledimo poteku ene same rakaste zatrdine: s svojo rastjo uničuje zdravo tkivo dojke, vraste v kožo, ki se vname ali celo razpade, tako da se na tem mestu pojavi rana. Po drugi strani pa se razraste rakavina tudi v steno prsnega koša in povzroči, da se bolni organ povsem zraste s podlago.

Ceprav torej rak prej ali kasneje uniči dojko, v kateri je zrastle (ne pozabimo tega, kadar govorimo o kirurškem zdravljenju raka na dojki!), pa je vendar bolezen bolj usodna zaradi neke druge lastnosti: celice rakavine lahko zapuste in tudi praviloma zapuščajo kraj, kjer so nastale, in se po mezgovničnem in krvnem obtoku selijo v pazdušne bezgavke in notranje organe. Na srečo ne najdejo vedno ugodnih tal za naselitv in rast, pogosto pa se to zgodi. Jasno je, da delovanje organa, v katerega se je zaselila rakavina, slabi in končno preneha. Kaj to pomeni pri kakem življenjsko potrebnem organu, ni treba posebej poudarjati.

Zdravljenje raka na dojki je odvisno od njegovega obsega in

razsežnosti. Dokler sodimo, da je rak zajel le dojko in njeno najbližjo okolico, naravnoma zdravljenje le v ta predel, bodisi da ga odstranimo z operacijo, bodisi, da zavremo rast rakavine z obsevanjem z ionizirajočimi žarki. Pri tem velja načelo, da je kirurška odstranitev boleznijo zanesljivejša kot pa njeno uničevanje in zaviranje z obsevanjem. Kadar pa najdemo znake razsoja v notranjih organih, takrat posvetimo vso pozornost zdravljenju zasevkov. Pri zdravljenju zasevkov, ki so praviloma številni, uporabimo spoznanje, da vplivajo na rast rakavine zavirajoče ali pospešujoče nekateri hormoni, izločki spolnih žlez. Vrsta zdravilnih postopkov temelji na tem spoznanju, pa naj gre pri tem za odstranitev žlez, kjer hormoni nastajajo, ali pa za preprosto vnašanje teh snovi v telo. Poleg tega so v zadnjih desetletjih našli vrsto kemičnih spojin, ki prav tako uničujejo rakaste celice, predvsem s preprečevanjem njihove delitve. Te snovi imenujemo citostatiki. Seveda bi bila ta zdravila idealna, če bi prizadevala le rakaste celice, ne pa tudi zdravih. Tako pa se ta zdravila hitro sprevržejo v strup, če niso v večjih rokah.

Ves čas že besedujemo o zdravljenju. Kaj pa je ozdravljenje? Rak na dojki je zahrbtna bolezen in zato težko govorimo o ozdravljenju. Govorimo pa lahko o obdobju, ko je bolnica brez znakov boleznijo, govorimo lahko o obdobju, ko sicer najdemo znake boleznijo, vendar bolnici ne povzročajo težav in podobno. Ne izmikamo se odgovoru o ozdravljenju, le pojasniti moramo, kaj ozdravljenje v našem primeru sploh pomeni. Zaradi enostavnosti odgovora recimo takole: če začnemo zdraviti bolnice z rakom na dojki v tako imenovanem zgodnjem stanju boleznijo, lahko računamo, da jih bomo srečevali čez deset let brez znakov boleznijo osmero od deseterice. Če pa začnemo zdraviti raka na dojki v napredovalnem stanju, ne moremo pričakovati, da bi sploh katerega teh bolnic dočakala še deset let.

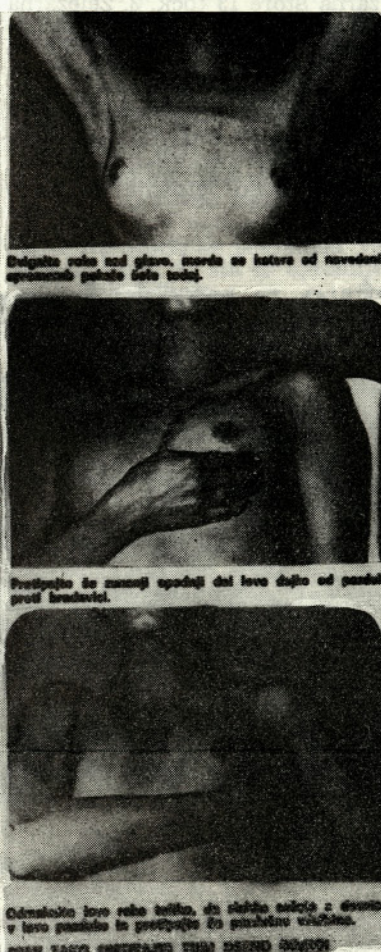
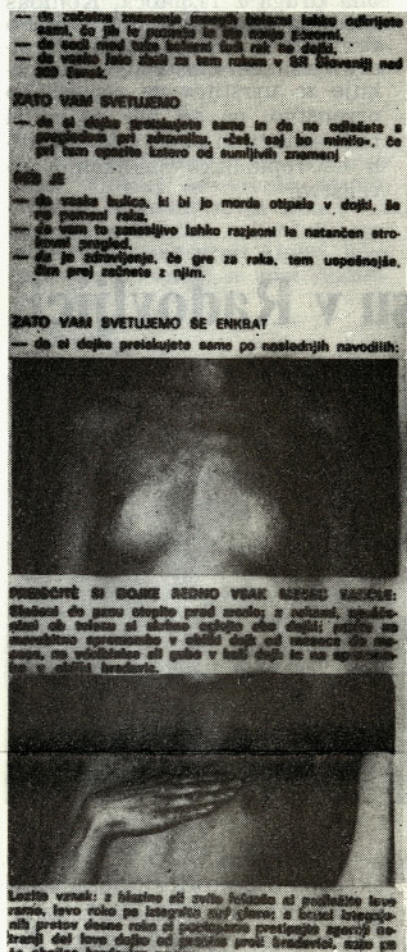
Iz tega preprostega odgovora je moč razumeti, zakaj toliko in vedno znova govorimo o zgodnjem odkrivanju raka na dojki. Drugi vzrok velikega zanimanja za zgodnje odkrivanje raka na dojki pa je dejstvo, da je zgodnje odkrivanje te boleznijo izredno težavno, kot je nasprotno zdravljenje take zgodaj odkrite boleznijo razmeroma preprosto in — uspešno. Upoštevati moramo, da ni vsaka zatrdina v dojki rak, nasprotno, rak je vir neznatnega dela zatrdin, ki se pojavljajo v dojkah. Zato moramo omeniti sicer nenevarne zgostitve žleznega tkiva dojke, kar učeno imenujemo mastopatije ali displazije. Te spremembe so odraz delovanja organov z notranjim izločanjem, predvsem jajčnikov, skrivajo pa nevarnost, da zaradi njih prezremo rakasto zatrdino. Upoštevati moramo še resnico, da nobena od danes znanih, enostavnih preiskovalnih metod, ki jih lahko na široko uporabljamo, ne more zanesljivo pojasniti,

kakšna je narava zatrdine v dojki. Pred nedavnim je morda v javnosti zbujala take upe rentgenska preiskava dojke. Ta način preiskave je postal sicer eden od temeljnih preiskovalnih načinov dojke, za množično uporabo, kot je to primer pri fluorografiji, pa ni primeren.

Pri odkrivanju raka na dojki imamo opraviti s skoraj nepregledno množico sprememb, pri katerih moramo ločiti nevarne od nenevarnih. Pri tem si pomagamo z nekaterimi medicinskimi ugotovitvami, da rak na dojki prizadeva določen del žensk pogostejše kot druge. Med značilnosti tega dela žensk sodi starost, višja od 35 let; rak na dojki je pogostejši pri ženskah, ki niso nikoli rodile ali pa so rodile po 30. letu starosti. Ženske, katerih mater ali sestro je prizadel rak na dojki, pogostejše zbole za to boleznijo.

Raka na dojki večinoma odkrijejo bolnice same. Zal pa jih

več kot polovica pride pozno na zdravljenje. Ženske navadno vedo za spremembo v dojki mesece in mesece, ne gredo pa k zdravniku, misleč, da spremembi ne velja posvečati pozornosti, ali pa zato, ker prav dobro slutijo nevarnost, boje pa se izvedeti resnico. Očitno je, da moramo teh nekaj dejstev posredovati našemu prebivalstvu, predvsem pa seveda ženskam; prepričati jih moramo, da ni izgubljen čas, ki ga posvetijo mesečnemu pregledu lastnih dojke; prepričati jih moramo, da velja prepustiti zdravniškim rokam vse spremembe v dojkah, pa naj gre za zatrdino, izcedek iz bradavice, »vnetja« v dojkah ali v koži dojke, ki v mesecu dni ne izginejo. Nedvomno pa je potrebno prepričati ženske, da je treba premagati strah pred trenutkom, ko bo morda zdravnik povedal neugodno resnico. Bolj ko bodo premagovale ta strah, manj bo resnica o raku na dojki neugodna in manj usodna.

PAZITE

- da ob pregledu na dojke ne pritisnete trde, temveč jo prepletate tako, da priti lahko drzijo po koži; to otežuje napredovanje ali namerno koda.

NE POZABITE

- da je treba dojke pregledati vsak mesec, najbolje takoj po končanem periku; če ga pa ne bi imeli več, jih pregledajte vsak mesec istega dne, recimo prvega v mesecu.

VEDITE

- da sta dojki po velikosti in obliki lahko različni in da se zatrdine v njih lahko pogostejše pojavijo; če je več hkratno, različno velikih in na različnih mestih; včasih tudi bolj, po legi in velikosti pa se ob mesečnem periku lahko spreminjajo, kar pa navadno ne pomeni nič hudega.

K ZDRAVNIKU MORATE BREZ ODLAGANJA

- če gre za zatrdino, ki jo otipate večkrat na istem mestu in se ne spreminja z mesečnim perikom, traja pa več kot mesec dni,
- če opazite izcedek pri eni ali obeh bradavicah,
- če opazite ugrezanje bradavice.

ZAPOMNI SI

- da vsaka zatrdinica še ni rak, vendar naj jo vidi zdravnik!

NA KONCU PA SE NEKAJ RESNICO:

- mnogo boleznijo se začne s težavami, za katere mislimo, da ne pomenijo nič hudega; vendar pa ne smemo biti nikoli prepričani, da morda ne napovedujejo kaj resnejšega.
- številni bolniki odkrijejo znamenja boleznijo sami, toda iz strahu pred zdravnikom in zdravljenjem svoje težave prikrivajo in odlašajo toliko časa, da slednjič res morajo na zdravljenje.
- takšno odlašanje je dostikrat usodno, zlasti se ne bi smeli obotavljati, če gre za znamenja, ki bi lahko pomenila raka.

ZATO SE POSEBEJ PAZITE

- na slaherno ranico ali razjedo kjerkoli na koži ali sluznici, tudi če se prekrije s krasto, a se ne zaceli v enem mesecu,
- na vsako spremembo v barvi ali velikosti maternega znamenja ali bradavice na koži,
- na vsako nebolečo zatrdino ali bulo kjerkoli na telesu,
- na vsako nenavadno krvavitv ali izcedek,
- na trdovratno hrupavost, na stalni kašelj ali na težavo pri požiranju,
- na trdovratno težavo v želodcu ali hujšanje brez razumljivega vzroka,
- na vsako spremembo v rednem odrajanju brez razumljivega vzroka.

ČE IMATE KATERO OD TEH TEŽAV — POJDI TE ČIM PRVI K ZDRAVNIKU!

IZDANO OB MEDNARODNEM LETU ŽENSK 1975

MINISTRO ST SLOVENSKE ZA VEI PROTI RAKU
ONKOLOGSKI INŠTITUT V LJUBLJANI
REPUBLIKO SLOVENSKE
REPUBLIKO SLOVENSKE

Šport in šah

Branko Humar

NOGOMET

Nogometna tekmovanja v vseh ligah se bližajo koncu. Tako se tudi v Gorenjski nogometni podzvezi bijejo zaključne ogorčene borbe za čim boljše uvrstitve ob koncu prvenstva, nekateri pa so že zaključili tekmovanje. Vsa tri leška moštva, ki nastopajo v gorenjskih ligah, so bila v spomladanskem delu prvenstva izredno uspešna.

Člani so doslej, ko to poročamo, odigrali devet tekem. Kar šestkrat so zmagali in pobrali celoten izkupiček točk, enkrat so igrali neodločeno, dve tekmi pa so izgubili. Pa pogledjmo še rezultate: v prvem kolu so igrali doma z Alpino iz Žirov in zmagali z 2:0. V drugem kolu so gostovali v Trzinu. Tudi tokrat so naši dobro zaigrali in ob odmoru vodili z 1:0, na koncu pa je bil rezultat neodločen 2:2. V naslednjem kolu pa so morali Leščani kloniti pred Jesenicami na svojem igrišču in to s prepričljivim porazom 3:0. Četrto kolo pa je bilo spet uspešno za Leščane, saj so sredi Bohinja z rezultatom 3:1 odpravili tamkajšnje moštvo. Zelo razburljiva je bila tekma petega kola v Naklem s tamkajšnjim moštvom. Po prvem polčasu so naši vodili še s 3:1. Po odmoru so domačini startali na vse ali nič, vendar jim ni uspelo več kot za en gol znižati razliko in tekma se je končala z rezultatom 3:2 za Le-

sce. Tudi moštvo Alpele so Leščani v naslednjem kolu gladko odpravili, in sicer z rezultatom 2:0. V sedmem kolu so se naši pomerili v Kranju s prvim moštvom na lestvici — s Savo. Po hudi in ogorčeni borbi so končno le zmagali domačini s tesnim rezultatom 2:1. Naslednje srečanje s Senčurjem je prineslo Leščanom še dve točki, saj so tudi tokrat zmagali in to z 1:0. Zadnje srečanje so odigrali naši doma proti Medvodam. Kar štirikrat so domači napadalci potresli mrežo gostov, rezultat pa je bil 4:0, lahko bi bil še večji, če bi izkoristili še nekaj zrelih priložnosti. S temi rezultati so Leščani trenutno tretji na lestvici, pred njimi sta Sava in Bled.

Še bolj uspešni od članov so v spomladanskem delu prvenstva mladinci. Odigrali so sedem prvenstvenih tekem in od tega kar šestkrat zmagali, eno srečanje pa se je končalo neodločeno. Prvo tekmo so igrali z mladinci Triglava in zmagali z 1:0. Drugo srečanje je prineslo mnogo zadetkov na obeh straneh, saj so kar devetkrat zatresli mreži obeh vratarjev, pri tem pa so bili Leščani nekoliko uspešnejši in zmagali s 5:4. Še več golov je padlo v naslednjem kolu na srečanju z Bledom. Naši so slavili visoko zmago 8:3. Težje delo je bilo v srečanju z Jesenicami v četrtem kolu. Obe moštvi sta bili enakovredni in neodločen izid tekme 2:2 je bil morda naj-

bolj realen. S Korotanom so bili naši spet uspešni in zmagali z 2:0. Tudi tekma naslednjega kola z Alplesom se je zaključila z enakim rezultatom 2:0. Zadnje srečanje so odigrali z Bohinjem in zmagali s tesnim rezultatom 2:1. Doseženi rezultati pričajo o dobri igri leških mladincev v spomladanskem delu prvenstva, ko ne dovolijo nikakršnih presečenj s strani njihovih nasprotnikov. Z eno samo izgubljenjo točko v tem delu prvenstva so močno popravili svoj položaj na prvenstveni lestvici.

Pionirji so tekmovanje že zaključili. Njihov nastop ni bil tako uspešen kot pri prvih dveh moštvih in kot smo ga bili navajeni nekaj sezon nazaj. Upoštevati je treba, da se je prav v tem času izvršila zamenjava igralcev, ki so prešli med mladince ipd., zato pa so tudi doseženi rezultati dobri. Zabeležili so nekaj visokih zmag, doživeli pa tudi boleč poraz. Pa pogledjmo rezultate: prvo srečanje s Senčurjem jim je prineslo gladko zmago 3:0. Z Medvodami A so igrali neodločeno 1:1. V tretjem kolu jih je premagal nasprotnik, ki je že članom odvzel obte in mladincem eno in edino točko tega dela prvenstva, t.j. moštvo Jesenic. Rezultat je bil 3:1. V naslednjem kolu so se pomerili z Medvodami B in dosegli dvoštevilčni rezultat z zmago 13:1. Z Bledom so doživeli ponovno poraz z 2:0, s Savo B v naslednjem kolu pa so izbojevali visoko zmago 5:0. Že v naslednjem kolu so doživeli prav tako visok poraz z LTH, in sicer s 5:0. Z Alplesom so se pomerili doma in dosegli še zadnji (Nadaljevanje na 12. strani)

(Nadaljevanje z 11. strani)
njo zmago z 2:1, v zadnjem srečanju pa so igrali z Bohinjem neodločno 2:2.

PRIPRAVE NAŠEGA MOŠTVA NA PRVENSTVO SZ V NOGOMETU

V okviru priprav na prvenstvo Slovenskih železarn v nogometu, so naši nogometaši odigrali dve trening tekmi. V prvi so se pomerili z enajstorico Elana. Obe ma moštva se je poznalo da sta neuigrani, veliko je bilo napak na obeh straneh in neodločen izid tekme je bil morda najbolj realen. Drug nasprotnik, s katerim so se pomerili naši, pa je bilo moštvo Iskre iz Otoč. Ta tekma je bila precej boljša od prve in naši so zasluženoma zmagali s 5:3.

PRVENSTVO VERIGE V ŠAHU

Na letošnjem prvenstvu Verige je bila skromna udeležba. Nastopilo je vsega deset šahistov, kar je prav gotovo premalo. Po pričakovanju je zmagal Harinski Jože, ki je premagal vse svoje nasprotnike. Na drugo mesto se je uvrstil Žagar Marjan s 7,5 točk, tretji pa je bil Šegula Tone 6 točk, 4. Valant Jože 5 točk, 5. Pfajfar Alojz 3,5 točk, 6. in 7. mesto sta delila Urh Franc in Lavrič Niko s 2,5 točke, 9. je bil Jutriša Jože s 1,5 točke. Naj-

bolje uvrščeni s tega prvenstva so zastopali Verigo na prvenstvu Slovenskih železarn in Občinskem sindikalnem prvenstvu.

PRVENSTVO SZ V ŠAHU

V Celju je bilo letošnje prvenstvo Slovenskih železarn v šahu. Organizator tekmovanja je bila tovarna Žična Celje. Nastopile so ekipe železarn Jesenice, Ravne in Store, ter tovarne Tovil, Žične in Verige. Vsako ekipo so sestavljali po štirje šahisti. Tako so bili v naši ekipi štirje najboljše uvrščeni s prvenstva Verige, in sicer: Harinski Jože, Žagar Marjan, Šegula Tone in Valant Jože. V posameznih dvobojih so naši zabeležili naslednje rezultate: z Železarno Jesenice so igrali neodločno 2:2, z Železarno Store so izgubili kar s 4:0, z Železarno Ravne so zmagali 3:1, s tovarno Tovil so zmagali 2,5:1,5, z Žično pa so igrali tudi neodločno 2:2. Skupaj so zbrali 9,5 točke in zasedli 4. mesto. Zmagala je Železarna Jesenice 15 točk, druga je bila Železarna Store 13 točk, 3. Železarna Ravne 12,5 točke, 4. kot že rečeno naši, 5. Žična Celje 7,5 točk in 6. Tovil Ljubljana 3 točke.

OBČINSKO SINDIKALNO PRVENSTVO V ŠAHU

V hotelu Alpe-Adria v Radovljici je bilo letošnje občinsko

sindikalno prvenstvo v šahu. Nastopilo je okrog 40 šahistov in med njimi je bilo tudi šest predstavnikov Verige. Igralci so bili razdeljeni v dve skupini, in sicer na kategorizirane in nekategorizirane. V skupini kategoriziranih je bil najboljši Hrvat Ivan (Kompas Bled), drugi je bil Harinski Jože (Veriga), 3. Jazbec Franc (Kompas Bled), 4. Vrečko Maks (Elan), 5. Romih Janez (Bolnica Begunje), 6. Jovan Aldo (Bolnica Begunje), 7. Žagar Marjan (Veriga), 8. Sović Dušan (Veriga) itd.

Med nekategoriziranimi igralci je bil najboljši Dragan Milan (Elan), drugi je bil Kopal Drago (GG Bled), 3. Langus Pavel (Sukno), 4. Benedičič Tone (Sukno), 5. Valant Jože (Veriga) itd. Ostali naši tekmovalci so se uvrstili na naslednja mesta: Pfajfar Alojz je delil 12. do 13. mesto, Čufurovič Husein pa je delil 17. do 18. mesto.

V ekipni konkurenci je zmagal Elan s 21. točkami, Veriga je bila druga z 19,5 točk, Kompas Bled pa tretji s 17 točkami. Po rezultatih štirih najboljših igralcev v vsakem moštvu, kot se točkuje za uvrstitev na republiško prvenstvo, pa so bili najboljši naši šahisti, ki so se tako uvrstili na republiško sindikalno prvenstvo.

Dnevnik odprave na Trisul (7210 m)

Zvone Andrejčič

Zamisel o odpravi v zahodno steno Trisula se je rodila že leta 1974, vendar nepričakovano je prišla vmes odprava v južno steno Makaluja, ki je bila večjega pomena, tako da je moral Trisul nekaj časa počakati.

Toda že v začetku letošnjega leta, ko je vodja izbral člane odprave, smo spet začeli z delom in pripravami za dolgo pot proti Trisulu. Odpravo je organiziralo PD Ljubljanska Matica, vendar so jo kasneje prekrstili v VII. JAHU.

Spomladi smo od indijske vlade dobili uradno dovoljenje za vzpon po zahodni steni na vrh Trisula. Od tedaj dalje do odhoda iz Ljubljane smo bili stalno na nogah, kajti naša ekipa je bila majhna, dela pa velika.

Glavni problem je bil, kot že pri vseh prejšnjih ekspedicijah, denar, čeprav je bila vsota, ki smo jo potrebovali, v primerjavi s prejšnjimi prav smešno majhna — 32 milijonov starih dinarjev. Naj za primerjavo povem samo dve številki: KANGBACEN — 120 milijonov in MAKALU — 150 milijonov starih dinarjev.

To pomanjkanje finančnih sredstev smo nato kmalu občutili na lastni koži, kajti vsako stvar je bilo potrebno zmanjšati na minimum, pri vseh stvareh smo morali premisliti, kako naj naredimo, da bo najceneje.

Posebno kočljivo je bilo vprašanje glede hrane. Nazadnje smo se odločili za dokaj tvegano varianto. Nekaj hrane smo naročili preko naše ambasade v New Delhiju, ostalo pa naj bi sami kupili v indijskih trgovinah. Pozneje smo ugotovili, da to ni bila ravno najboljša rešitev, kajti želečci so nam ves čas odprave pošteno krulili, vendar smo na ta način pridobili nekaj milijonov dinarjev.

Sredstva so v našo blagajno pritekala zelo počasi. Poslali smo preko dvesto prošelj v delovne organizacije po vsej Sloveniji. Še nekaj dni pred odhodom naš proračun še vedno ni bil popolnoma pokrit, zato smo člani sami prispevali nekaj denarja, da smo lahko potem ves denar zamenjali za devize.

Podjetja, ki so največ prispevala za odpravo, so bila: Kolin-ska, IMP, Smelt, Alpina, Medex, Salonit. Po njih se imenujejo tudi tabori ter smer vzpona.

Ko smo 13. aprila vstopali v JATOV DC 9 na Brniškem letališču, sem bil prepričan, da grem nasproti svoji veliki pustolovščini.

Na pot smo odhajali:

Tone Sazonov-Tonač — vodja
Dr. Borut Pirc — zdravnik
Zvone Andrejčič
Andrej Graselli
Jože Hočevar
Janez Kalan
Štefan Marenče
Vanjo Matijevac
Slavko Šveglj

Ker smo imeli na voljo dvanaest letalskih vozovnic, smo vzeli s seboj tudi dva »turista«, in sicer Jeglič Toneta in Juretič Marka, ki sta nam precej pomagala pri prenašanju bremen do tabora ALPINA. Naj povem še to, da smo precej denarja prihranili tudi s tem, da smo kupili skupinsko vozovnico za dvanaest oseb z določenim datumom povratka (45 dni), s čimer smo

dobili pri Lufthansi zelo ugoden popust pri prevozu naše opreme.

In še nekaj besed o cilju naše odprave. Gorski hrbet Himalaje se razteza skoraj 3000 km daleč v obliki loka, rahlo izbočenega proti jugozahodu. Nekje, skoraj v sredini tega loka, kjer se stikajo Indija, Tibet in zahodni del Nepala, leži območje Kumaun, ki zajema okoli 300 km dolg pas vzdolž Himalaje. Politično pripada to območje Hindu-stanu ali točneje njegovi zvezni državi Uttar Pradesh. Upravno se deli Kumaun v dve provinci: Almoro in Gahrwal. Dominantna gorska skupina je tu venec vrhov okoli Nanda Devi, ki je najvišji vrh Indije. Teritorialno je ta gorska skupina razdeljena med obe provinci, tako da pripada vzhodni del z Nanda Devi v provinco Almoro, zahodni z Dunagirjem in Trisulom pa v Gahrwal.

Alpinistična zgodovina Trisulov se začne leta 1905. Takrat je naredil prvi poizkus vzpona Dr. Longstaf. Leta 1907 — 12. junija se je Dr. Longstaf skupaj s švicarskima vodnikoma, bratoma Brochevell, povzpел na vrh Trisula 1.

Naslednji uspešni vzpon je bil izvršen leta 1933, nato pa šele leta 1951. Do danes se je na vrhu zvrstilo že čez deset uspešnih odprav, vendar so si vse izbrale zelo lahek pristop s severa. Ta pristop je opravila tudi indijska smučarska ekspedicija, ki je delovala istočasno z nami in s katero smo bili načelno dogovorjeni za srečanje na vrhu Trisula, vendar smo se kasneje zgrešili samo za en dan.

Leta 1960 je na Trisulu delovala naša prva himalajska odprava, ki je nameravala osvojiti Trisul 1 po grebenu s Trisula 2, vendar so uspeli priti le na Trisul 2 (6690 m), kar je bil prvi vzpon na ta vrh.

Mi smo imeli za cilj preplezati zahodno steno, do katere smo prišli po zelo težko prehodni in skoraj neraziskani dolini reke Nandakini. O zahodni steni je leta 1960 član naše prve himalajske odprave in danes vodja naših odprav, Aleš Kunaver, zapisal naslednje: »Zahodna stena Trisulov je homogena celota, ki preseneča predvsem s svojo višino, saj je visoka 3000 m. Njeno podnožje je v višini 4000 m, v višini travnate meje, vrh pa sega visoko preko 7000 m. Stena se razteza od Trisula 1 do Trisula 3 nepretrgoma in brez vsakih vmesnih stopenj ali žlebov. Eno samo rebro v steni nudi nekaj možnosti vzpona in poteka direktno proti vrhu Trisula 1. Reb-ro ne bi prihranilo nobenih tehničnih težav, bi pa ščitilo plezalce pred velikimi plazovi v steni. Zahodna stena je za pogoje, v katerih je delovala naša ekspedicija, predstavljala res šele zadnjo možnost, ostane pa seveda briljanten problem za kako drugo bolj plezalsko usmerjeno ekspedicijo.«

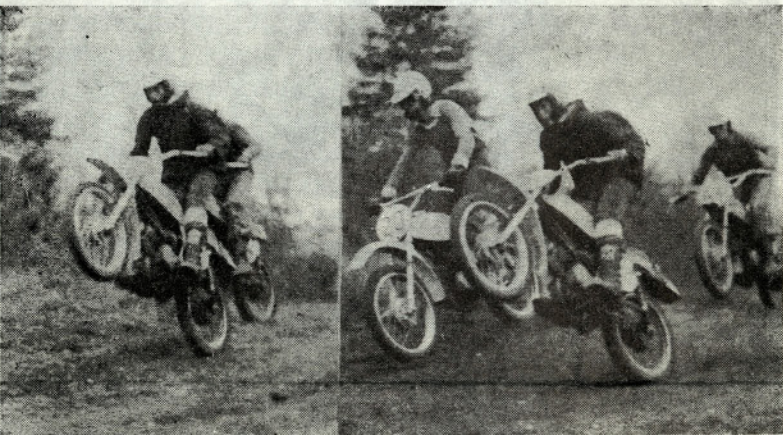
O resničnosti te izjave smo se prepričali tudi mi na mestu samem. Že, ko smo prvič zagledali steno, smo si bili na jasnem, da bo REBRO edino možna in varna smer vzpona preko zahodne stene. REBRO smo uspeli preplezati v petnajstih dneh, kar je bilo z ozirom na to, da smo bili brez šerp, izredno naporno, pred-

(Nadaljevanje na 13. strani)

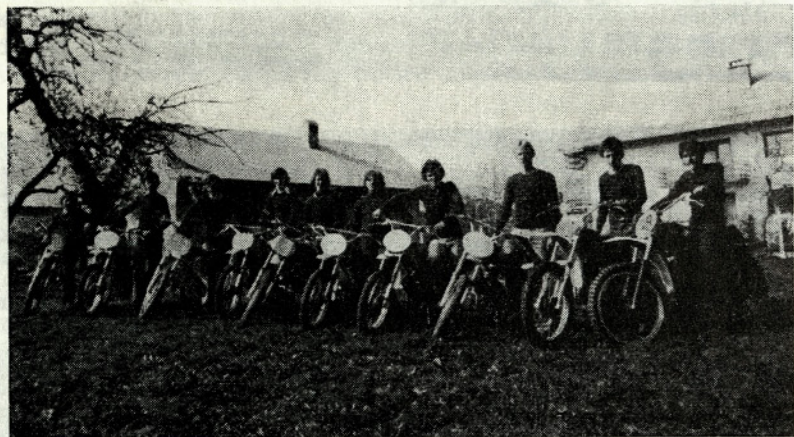
Državno prvenstvo v motokrosu v Radovljici

Avto-moto savez Jugoslavije, odbor za moto šport, je povelil izvedbo ene od skupaj sedmih dirk v motokrosu motorjev 50 in 125 ccm avto moto društvu v Radovljici. S tem je društvu izkazal ne le samo priznanje za njegovo vsestransko uspešno dejavnost, temveč mu je zaupal izvedbo zahtevne naloge, organizacijo dirke za najvišjo državno lovoriko.

Ker bo ta prireditev prvič v Radovljici, natančneje pod Lescamo pri odcepu ceste proti

Na treningu

Motokros ekipa AMD Radovljica

campingu Šobec (na »hraški gmajni«), je razumljivo, da bo od članov AMD, prostovoljcev, terjala izrednih naporov in prepričani smo, da bodo tudi uspeli. Na ta dogodek se že dalj časa vestno pripravljajo. Ustanovili so kros komite. V častnem odboru so vidni predstavniki družbenopolitičnega življenja v občini, predseduje pa mu narodni heroj Tonček Dežman. Vodstvo tekmovanja je poverjeno izkušenim delavcem iz področja avto moto športa in drugih strokovnjakov, tako da bo uspeh zagotovljen. AMSJ pa bo na to dirko poslal delegata, tov. Zorič Ljubana iz Karlovca.

Gradbeni odbor vestno pripravlja progo in vse drugo, kar spada zraven. Angažirana bo tudi zdravstvena, reševalna in prometna služba, gasilci,

civilna zaščita, posebno pa mladina in vojska. Oskrbo bo do prevzela sosedna trgovska podjetja.

Ta dirka bo osrednja točka ob praznovanju občinskega praznika Radovljice, zato je razumljivo, da bo pokroviteljstvo prevzel predsednik občinske skupščine tov. Polde Peruš. Na ta dan pa sovpada tudi proslava 30-letnice obstoja ljudske tehnike — Zveze organizacij za tehnično kulturo v Radovljici. Če bo vreme zadovoljivo, bo 8. avgusta pod leškim klancem izredno zanimivo. Prireditelj mora biti po propozicijah v vsakem vremenu.

Bližina campinga Šobec, Bleda in Radovljice, ki imajo ta čas zasedene vse turistične kapacitete, bo prav gotovo vplivala na velik obisk. Po-

skrbjeno bo tudi za nemoteno parkiranje na razsežnih travnikih pod cesto v smeri Šobec. Pripravljajo tudi reklamni bilten s štartno listo. Prav tako bodo podjetja obširno reklamirala svoje proizvode in dejavnosti s panoji in drugimi sredstvi. Odziv za sodelovanje in pomoč vseh dejavnikov za uspešno izvedbo državnega prvenstva v motokrosu je že zdaj izredno velik, tako da ne bo organizacije združenega dela, društva ali privatne dejavnosti, ki ne bi prirediteljem priskočila na pomoč, kajti tak dogodek je v občini edinstven in velikega pomena, zato mora biti skrb nas vseh.

Še nekaj podatkov o dirkah posameznikov za leto 1976 v motokrosu motorjev 50 in 125 ccm:

1. 5. 1976 je bila že prva dirka v Črnomlju
1. 7. 1976 bo v Tolminu
8. 8. 1976 bo v Radovljici
22. 8. 1976 bo v Savskem Marofu
12. 9. 1976 bo zopet v Črnomlju
19. 9. 1976 bo v Velenju
3. 10. 1976 pa bo še v Koprju.
17. 10. 1976 pa bo v Orehovi vasi — ekipno za Trofejo Jugoslavije.

Organizacijski odbor vabi tako vse ljubitelje avto moto športa in druge krajanje in turiste na veliko prireditev 8. 8. 1976 v Lescah.

AMD Radovljica

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarn — Tovarna verig Lesce. Ureja ga uredniški odbor: Niko Bulut — urednik, Jože Ješe — odgovorni urednik, Malči Brenc in Franc Ankerst. Fotografška oprema: Miha Pold. Tisk: Tiskarna Ljubljana. Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, prosto plačila prometnega davka.

Trije člani odprave — v sredini Andrejčič

(Nadaljevanje z 12. strani)

vsem zaradi prenašanja težkih bremen. O doživljanju z naše poti bom pisal prihodnjič, tokrat pa podajam nekoliko skrajšani ekspedicijski dnevnik:

13. april

Z JATOVIM DC 9 odletimo z Brnika v Frankfurt. Iz Frankfurta z Lufthansinim DC 10 direktno do New Delhija.

14. april

Naselimo se v vili JAIHOM na Vasant Viharju, v najlepši četrti New Delhija. Pravkar se začne vročina, vendar termometer ne skoči dosti čez 40 stopinj Celzija.

Pričenja se urejanje carinskih formalnosti za uvoz naše opreme, pogovori o prevozu in najemanju nosačev, kar prevzame Indijska planinska organizacija. Na pomoč nam priskoči tudi Pavle Jevremovič z naše ambasade.

15. april

Razdelimo se v nekaj skupin, od katerih ima vsaka svojo zadolžitev. Ker sem zadolžen za prehrano, se s svojo skupino podam na prvi nakup v največjo delhijsko trgovino »Super bazar«. Kmalu ugotovimo, da v trgovinah ni ravno največje izbire. Mesnih konzerv na primer skoraj ni. Prične se zatikati na carini. Pravijo, da je normalen postopek za izročitev opreme dolg dva meseca.

16. april

Danes je v Indiji nedelja. Najamemo si avtobus in si ogledujemo zgodovinske znamenitosti mesta.

17. april

Vse skupine so na delu. Zvečer odidemo na večerjo v našo ambasado.

18. april

Danes je v Indiji praznik. Ogledamo si živalski vrt v New Delhiju.

19.—20. april

Vse skupine se ubadajo s svojimi problemi. Loteva se nas živčnost zaradi zavlčevanja carine.

Pomagajo nam ljudje z Indijske planinske organizacije in Pavle Jevremovič z naše ambasade.

21. april

Končno se stvari premaknejo. Dobimo opremo s carine. Ob 21. uri se z avtobusom, na katerega naložimo poldrugo tono naše opreme, odpeljemo iz New Delhija proti severu.

22. april

Po dvajsetih urah, skoraj neprekinjene vožnje po cesti, speljani nad vratolomnimi prepadi, se pripeljemo do vasi Gat na višini 1200 m, ki je oddaljena približno petdeset kilometrov zračne razdalje od Trisula.

23. april

Iz Gata odidemo do vasi Sital (1700 m). Ne moremo dobiti nosačev, uspe nam dobiti konje — ponije, ki prenesejo petdeset tovorov. Deset tovorov ostane v Gatu.

24. april

Spet težave z nosači. S konji ni več mogoče naprej. Zveznemu oficirju uspe dobiti le deset nosačev. Z Vanjem odideva z njimi do vasi Sutol (2200 m). Zvečer pridejo še ostali fantje in sami prinesejo nekaj tovorov, kar jih je zelo izčrpalo. Tonač in Jeglič ostaneta v Sitalu. Prispele je ostalih deset tovorov iz Gata. Sutol je zadnja vas na naši poti.

25. april

Z Vanjem navsezgodaj kreneva nazaj v Sital. Z nama gre trideset nosačev, ki so doma iz Sutola. Najina pot je na žalost zastoj, ker se je medtem v Sitalu nabralo že dovolj nosačev. Vsako popoldne divjajo nevihte.

26. april

V Sutolu poberejo vse domačine, ki so pripravljeni nositi, vendar se jih ne nabere več kot petdeset, tako da deset tovorov ostane v vasi, z njimi pa še Juretič, ki bo moral nekaj časa živeti od čaja in čapatijev. Noč prespimo v gozdu na višini 2600 m.

27. april

Prišli smo do planine Lad Kori na višini 3000 m. Vreme je lepo. Poti skoraj ni in je popolnoma zaraščena, tako da je potrebno izsekavati.

28. april

Pridemo do kraja imenovanega Budžani na višini 3300 m. Pot se popolnoma izgubi, vendar jo nosači dobro sledijo. Hodimo med gostimi bambusi, ki jih je potrebno izsekavati. Dolina je na obeh straneh izredno strma.

29. april

Od Dudžanija do svetišča Čandani in naprej po dolini Hon Kundi do višine 4500 m, kjer v snegu postavimo bazo — Kolinško. Zelo naporna etapa.

30. april

S Slavcem poskusiva najti prehod iz Kolinške na Rebro. Doseževa višino 5100 m, nakar se vrneva, ker Andrej in Jeglič nekoliko bolj zahodno najdeta lažji prehod.

1. maj

Počivam v Kolinski. Jože, Štefan, Janez in Vanjo postavijo prvi šotor na taboru IMP (5300 m). Zvečer nekoliko sneži.

2. maj

Z Andrejem neseva hrano in šotor na IMP. Ob osmih odideva s šotorom naprej proti »Ramici«, kamor prispeva ob trinajstih. Postaviva prvi šotor na taboru Alpina (6000 m). Popoldne sestopiva nazaj v Kolinško. Vreme je lepo.

3. maj

Počivam v Kolinski. Janez, Vanjo in Štefan so bili na Alpini in postavili še en šotor. Zvečer sestopijo nazaj v Kolinško.

4. maj

Dopoldne pridejo v Kolinško nosači, ki prinesejo ostalih de-

set tovorov. Z njimi pride tudi Marko. Z Andrejem odideva na IMP, kamor neseva opremo za spanje in šotor. Jože in Jeglič prideta do Alpine. Z Andrejem prespiva na IMP.

5. maj

Z Andrejem odideva proti Alpini, kamor nosiva hrano ter markirava pot po ledeniku z bambusovimi palicami. Zelo je mrz in divja vihar. Popoldne sestopiva nazaj na IMP. Iz Kolinške so prišli Vanjo, Štefan in Janez. Vsi skupaj prespimo v IMP.

6. maj

Počivam v IMP. Vanjo, Štefan, Janez odšli na Alpino. Popoldne se vreme poslabša in začneja snežiti. Zvečer prideta v IMP Tonač in Jože, Vanjo, Štefan in Janez prespijo na Alpini.

7. maj

Snežilo je celo noč in še kar sneži. Prične divjati silovit vihar. Cel dan odkopavamo šotore, ki jih stalno zasipa sneg. Popoldne Vanjo, Štefan in Janez sestopijo v IMP, kjer ostane Štefan. Vanjo in Janez sestopita naprej v Kolinško.

8. maj

Preživeli smo še eno viharo noč. Zjutraj se vreme zjasni, vendar še vedno divja vihar. Vsi skupaj s težkimi nahrbtniki gázimo nov sneg proti Alpini, kjer prespimo. Ponoči se spet razbesni vihar.

9. maj

Z Andrejem v ledeno mrzlem jutru odideva na prvi poizkus v Rebro. Najdeva prehod med ledenimi seraki in napneva 200 m fiksne vrvi. Tonač sestopi nazaj v IMP, na Alpino pride Vanjo.

10. maj

Vanjo, Jože in Štefan nadaljujejo s plezanjem in napenjanjem

šest. Imamo naslednje naloge: Andrej in Štefan gresta na Smelt, vzameta tam šotor in še isti dan čim više proti vrhu, kjer na višini 6800 m postavita tabor Medex.

Slavc in Janez naj bi šla na Smelt ter napenjala fiksne vrvi proti Medexu in nato sestopila nazaj v Smelt, kjer bi prespala. Midva z Jožetom prineseva šotor na Smelt, skopljeva teraso in postaviva tabor. Medtem prideta Slavc in Janez, že precej utrujena in nista več sposobna nadaljevati proti Medexu — sestopita nazaj v Alpino.

Z Jožetom popoldne opraviva še njuno delo — napneva 150 m fiksne vrvi proti Medexu do višine 6700 m. Zvečer sestopiva nazaj v Smelt. Ze cel dan sva brez hrane in pijače, toda Smelt še ni opremljen niti s hrano niti s kuharnikom. Oba skupaj se morava zvečer zadovoljiti z enim samim kompotom.

14. maj

Ponoči je divjal vihar. Zjutraj sneži. Andrej in Štefan iz Medexa ne moreta na vrh. Zato morava tudi midva čakati v Smeltu. Ker nimava hrane in pijače, sva vsako uro bolj izčrpana, kajti normalna potreba po tekočini je v tej višini štiri do pet litrov na dan. Popoldne sestopiva na Alpino, kjer pa ravno tedaj zmanjka plina in spet ostaneva brez pijače. Na Smelt se povzpneva Vanjo in Janez, ki sta že opremljena s kuharnikom.

15. maj

Vreme je lepo toda zelo mrzlo in vetrovno. Štefan in Andrej ob devetih dosežeta vrh — vsi se veselimo. Tonač in Jeglič odideta proti Smeltu, da posname film. Z Jožetom podereva en šotor na Alpini. S težkima nahrbtnikoma sestopiva v IMP — sam sestopim še isti dan v Kolinško. Vanjo in Janez sta pri-

Zvonetu in ostalim članom odprave naše najlepše čestitke za uspeh in zahvala za pozdrav

vrvi po Rebru. Napnejo 150 m vrvi. Na Alpino prideta Slavc in Janez, ki postavita še en šotor. Vsi spimo na Alpini. Ponoči spet divja vihar.

11. maj

Z Andrejem odideva v Rebro. Napneva še 250 m vrvi in ob treh popoldne doseževa »ramico«, kjer bo stal tabor SMELT (6400 metrov). Za nama gresta še Janez in Slavc, s šotorom in fiksni vrvi. Slavc se počuti slabo in kmalu sestopi nazaj v Alpino. Janezu uspe prinesiti šotor na Smelt in takoj sestopi. Midva pričneva kopati teraso za šotor, toda kmalu naju močna nevihta, ki naju pošteno pretrese, dobesedno prepodi z grebena.

12. maj

Precej slabo vreme — ponoči je snežilo. Štefan praznuje 25. rojstni dan. Ostanemo v Alpini, le Vanjo kljub vsemu, sam odide na Smelt in sto metrov više, do kamor napne fiksno vrv. Popoldne so spet nevihte. Noč je mirna.

13. maj

Danes se začneja naskok na vrh. V Rebro nas odhaja skupno

ZAHVALE

Ob težki izgubi dragega očeta MATEVŽA ZUPANA, se zahvaljujem vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujem za venec sodelavcem TOZD vijakarna.

Zalujoči: žena Julka, sinova Andrej in Peter, hčerke Marica, Milena, Julkica z družinami

Ob prerani smrti naše dobre hčerke, mame MAJDE KUNČIČ se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem finančnega sektorja za izrečena sožalja, cvetje, denarno pomoč, poslovilne besede ob odprtem grobu in spremstvo v njen zadnji dom.

Hvala za venec in denarno pomoč OOS skupnih služb ter godbi na pihala. Posebno pa se zahvaljujem Legat Mariji in Urbanu, ki sta nam bila v težkih urah v veliko pomoč.

Zalujoči: mama, sin Štefan in teta Alojzija

Ob nepozabni izgubi dragega sina in brata ZVONETA TROHA se najlepše zahvaljujem Osnovni organizaciji sindikata TOZD verigarna za venec, denarno pomoč in poslovilne besede. Zahvaljujem se godbi na pihala, kakor tudi vsem sodelavcem in ostalim, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti v prerani grob.

Zalujoči: mama, sestra Sabina z družino, sestra in bratje ter ostalo sorodstvo

Ob smrti moje mame FERIDE JELEČEVIČ se najlepše zahvaljujem sodelavcem TOZD kovačnica za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Fatima Nezirevič z družino

Ob smrti moje mame JOŽE-FE HRAST se najlepše zahvaljujem sodelavcem TOZD vijakarna in gasilcem za venca in spremstvo na njeni zadnji poti.

Albina Hrast z družino in bratje

Ob nenadni smrti moža in očeta IVANA DEMŠARJA se najlepše zahvaljujem delavcem TOZD kovačnica, njihovi sindikalni organizaciji za izrečeno sožalje in denarno pomoč, prav tako pa tudi delovni skupnosti skupnih služb za venec. Obenem se zahvaljujem tudi vsem ostalim delavcem iz tovarne, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žena in otroci

Ob nenadni smrti mojega moža IGNACIJA JALNA se najlepše zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD orodjarna za venec. Obenem izrekam zahvalo za denarno pomoč, izrečena sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marica Jalen z družino

